

การกำกับภาพยนตร์สารคดีสั้น “บ้านไร่ฝัน”

DIRECTING SHORT DOCUMENTARY FILM “BAN RAI FAN”

ศิลปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาภาพยนตร์และดิจิทัล มีเดีย ภาควิชานิเทศศิลป์

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2565

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ใบรับรองศิลปนิพนธ์

หัวข้อศิลปนิพนธ์

การกำกับภาพยนตร์สารคดีสั้น “บ้านไร่ฝัน”

DIRECTING SHORT DOCUMENTARY FILM “BAN RAI FAN”

นักศึกษา

นาย กษาปณ์ หาญดิฐกุล

รหัสประจำตัว

62020283

หลักสูตร

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชา

ภาพยนตร์และดิจิทัล มีเดีย

ภาควิชา

นิเทศศิลป์

คณะ

สถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ

ปีการศึกษา

2565

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผศ. จรรยา หะตะโยธิน

(ผศ. จรรยา หะตะโยธิน)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อศิลปนิพนธ์	การกำกับภาพยนตร์สารคดีสั้น “บ้านไร่ฝัน” DIRECTING SHORT DOCUMENTARY FILM “BAN RAI FAN”
นักศึกษา	นาย กษาปณ์ หาญดิฐกุล
รหัสประจำตัว	62020283
หลักสูตร	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	ภาพยนตร์และดิจิทัล มีเดีย
ภาควิชา	นิเทศศิลป์
คณะ	สถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ. จรรยา เทตะโยธิน

บทคัดย่อ

โลกของคนไร่บ้านเป็นโลกที่ข้าพเจ้าและใครหลายคนไม่เคยคิดที่จะเข้าไปสัมผัสและทำความเข้าใจ แต่จากสภาวะที่ต้องล็อกดาวน์เป็นเวลาหลายเดือนจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ทำให้คนทั่วไปในสังคมที่ไม่ได้มีรายได้มากเท่าที่ควรต้องกลายเป็นคนตกงานและเร่ร่อนออกมาเป็นคนไร่บ้านเนื่องจากตัวเองไม่มีเงินเช่าบ้านอยู่ ส่งผลให้พวกเขาหลายคนไม่อาจกลับไปเป็นคนธรรมดาได้อีกนาน 3 ถึง 4 ปี คนไร่บ้านบางส่วนมีความรู้สึกส่วนตัวเองอายุมากเกินกว่าจะกลับไปท างานแล้ว ข้าพเจ้าสนใจว่าประเด็นโรคระบาดที่ส่งผลต่อคนทั่วไปจนกลายเป็นคนไร่บ้าน

ข้าพเจ้าจัดทำสารคดีเรื่องนี้เพราะต้องการที่จะรู้ว่าจากสถานการณ์โรคระบาด ซึ่งส่งผลให้คนธรรมดาทั่วไปกลายเป็นคนไร่บ้าน วิถีชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนไปมากน้อยแค่ไหน พวกเขา รู้สึกอย่างไรกับการมาอยู่ตรงนี้ พวกเขาเข้าใจคนไร่บ้านมากขึ้นไหม และยังมีความหวังในการกลับไปบ้านอยู่หรือไม่ ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ไม่ได้เป็นงานที่ดีแก่การใช้ชีวิตอันยากลำบากของพวกเขาเสียทั้งหมด แต่เป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างตัวข้าพเจ้ากับคนไร่บ้านเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปินพณิชย์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้วิจัยขอขอบพระคุณผศ. จรรยา เทชะโยธิน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้ค าปรึกษาแนะน และให้การช่วยเหลือในการท าศิลปินพณิชย์รวมถึงสอนวิธีการท งานที่ดีท ำให้ข้าพเจ้ารู้จักพัฒนาตนเองในด้านการท างานให้ดีขึ้น และยังเปิดมุมมองที่มีต่อสารคดี รวมไปถึงสังคมคนไร่บ้านให้ข้าพเจ้ามองเห็นได้กว้างยิ่งกว่าเดิม ซึ่งมันส่งผลให้งานของข้าพเจ้ามีมุมมองที่ดูแตกต่างไปจากงานที่ดีแต่เรื่องคนไร่บ้านทั่วไป

ขอขอบคุณครอบครัวหาญดิฐกุลที่มีส่วนร่วมในการผลักดันและสนับสนุนข้าพเจ้าในหลาย ๆ ด้านเรื่อยมาและยังเป็นก าลังใจให้ข้าพเจ้าในวันที่ข้าพเจ้าท้อหรือรู้สึกกดดันตัวเอง ครอบครัวข้าพเจ้าเป็นส่วนส าคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในการท ำให้ศิลปินพณิชย์ชิ้นนี้ให้ส ำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ผศ.ดร. บุญเลิศ วิเศษปรีชา ผู้ที่เป็นที่ปรึกษาให้ค ำแนะนในช่วงการค้นหาค ้อมูลเกี่ยวกับคนไร่บ้านในสังคม และมอบประสบการณ์ด้านความคิดเป็นแนวทางที่ข้าพเจ้าใช้ในการพัฒนาข้อมูลในการท ำภาพยนตร์สารคดี ไปจนถึงยังช่วยชี้แนะวิธีการเข้าไปพูดคุยกับคนไร่บ้านให้ข้าพเจ้าอีกด้วย

และเหนือสิ่งอื่นใด ขอขอบคุณทีมงานเพื่อนพี่น้องทุกๆท่านที่กอดคอร่วมหัวจมท้ายไปกับข้าพเจ้าในวันที่ข้าพเจ้าท างน และในวันที่ข้าพเจ้าท้อใจ พวกเขาเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการท างนผลิตภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ให้ออกมาตามที่ข้าพเจ้าได้ตั้งใจไว้ ขอขอบคุณที่สละเวลาและแรงกายแรงใจให้แก่ผลงานชิ้นนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีและเป็นเกียรติที่ได้ท ำงานชิ้นนี้ร่วมกับเหล่าบรรดามิตรสหายที่น่าไว้วางใจ ขอขอบคุณที่ไว้วางใจในตัวข้าพเจ้าเสมอมา ค ำขอบคุณอาจไม่เพียงพอต่อความรู้สึกที่ข้าพเจ้าไม่สามารถเอื้อนเอ่ยได้

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่สามารถท ำภาพยนตร์สารคดีศิลปินพณิชย์นี้เสร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ถึงแม้จะเจอปัญหาหรือสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังในจังหวะเวลาที่ไม่คาดฝันจนเกือบจะท้อใจไปก็ตาม แต่ด้วยความเป็นห่วงเป็นใยจากครอบครัว และความเชื่อมั่นจากมิตรสหายเพื่อนพี่น้องพี่ท ำให้ข้าพเจ้าสามารถผ่านพ้นการท ำภาพยนตร์สารคดีชิ้นนี้ไปได้ในช่วงโค้งสุดท้ายของชีวิตนักศึกษาหมาดๆ

กษาปณ์ หาญดิฐกุล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
กิตติกรรมประกาศ.....	II
สารบัญ.....	III
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญรูปภาพ.....	VII
บทที่ 1 บทน ว.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	2
1.3 ขอบเขตของโครงการ.....	2
1.4 ลักษณะของโครงการ.....	2
1.5 วิธีการดำเนินงาน.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 การค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล.....	5
2.1 แนวคิดเรื่องที่มาของคนไร้บ้าน.....	6
2.2 แนวคิดเรื่องชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไร้บ้าน.....	8
2.3 ปัญหาของคนไร้บ้าน.....	10
2.4 แนวคิดเรื่องมุมมองบุคคลธรรมดาที่มีต่อคนไร้บ้าน.....	11
2.5 แนวคิดมุมมองคนไร้บ้านที่มีต่อบุคคลธรรมดาทั่วไป.....	11
2.6 ปัจจัยที่ท ให้มีคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นในสังคมปัจจุบัน.....	12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 โรคระบาด และคนทั่วไปที่กลายเป็นคนไร้บ้าน.....	13
2.8 ความคาดหวังและความต้องการของคนไร้บ้าน.....	14
2.9 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	14
บทที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์สารคดี.....	17
3.1 ประเด็น.....	17
3.2 วิธีการน าสนอ.....	17
3.3 โครงสร้างเนื้อหา.....	17
บทที่ 4 กระบวนการเตรียมการถ่ายท ภาพยนตร์สารคดี (Pre-Production).....	20
4.1 การวางแผนการท างานในการถ่ายท ภาพยนตร์สารคดี.....	20
4.2 แผนการถ่ายท าเพื่อกันคว่ำข้อมูล.....	21
4.3 Shooting Script.....	23
4.4 ค านวนค่าใช้จ่ายต่างๆ ใช้ในการถ่ายท าว.....	26
4.5 การหาข้อมูลและลงพื้นที่ส ารวจในสถานที่จริง และ ติดต่อประสานงานในส่วนต่างๆ.....	27
4.6 เลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานเพื่อใช้บอกเล่าเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสาร.....	29
4.6.1 ลุงแฟรงค์ (อดีตคนไร้บ้าน).....	29
4.6.2 พี่เปิ้ล (อดีตคนไร้บ้าน).....	30
4.6.3 ป้าน้อย (**ขออนุญาตไม่ใส่ภาพเนื่องจากทางครอบครัวขอมา**)......	31
4.6.4 พี่น้อยหน้า (คนไร้บ้าน).....	33
4.6.5 น้าเทียน (คนไร้บ้าน).....	34
4.6.6 พี่แ้ว (คนไร้บ้าน).....	35
4.7 สถานที่ถ่ายท าว.....	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7.1 ถนนราชด าเนินกลาง.....	36
4.7.2 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย.....	37
4.7.3 ถนนข้าวสาร.....	37
4.7.4 ตรอกสาเก.....	38
บทที่ 5 กระบวนการถ่ายท ภาพยนตร์สารคดี(Production).....	39
5.1 การบันทึกภาพและการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลคนไร่บ้าน.....	39
5.2 การตามติดชีวิตขององค์ประธาน.....	40
5.3 การถ่ายทตามสถานที่ที่สอดคล้องกับค าบสเล่าขององค์ประธาน.....	41
บทที่ 6 กระบวนการหลังการถ่ายท ภาพยนตร์สารคดี (Post-Production).....	42
6.1 การล าดับภาพและการเล่าเรื่อง.....	42
6.2 การเกรดสี.....	46
6.3 การท าสีเสียง.....	47
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	53
รายชื่อทีมงาน.....	54
Poster.....	55
ประวัติผู้เขียน.....	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.1 แผนการถ่ายท วันที่ 1.....	21
ตารางที่ 4.2 แผนการถ่ายท วันที่ 2.....	21
ตารางที่ 4.3 แผนการถ่ายท วันที่ 3.....	22
ตารางที่ 4.4 แผนการถ่ายท วันที่ 4.....	22
ตารางที่ 4.5 Shooting Script วันที่ 1.....	23
ตารางที่ 4.6 Shooting Script วันที่ 2.....	23
ตารางที่ 4.7 Shooting Script วันที่ 3.....	24
ตารางที่ 4.8 Shooting Script วันที่ 4.....	24
ตารางที่ 4.9 Shooting Script วันที่ 5.....	24
ตารางที่ 4.10 Shooting Script วันที่ 6.....	25
ตารางที่ 4.11 Shooting Script วันที่ 7.....	25
ตารางที่ 4.12 งบประมาณการค าเนิงาน ส หรับเก็บข้อมูล ถ่ายท าและสัมภาษณ์คนไ้บ้านทั้งหมด.....	26

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่2.1 ภาพของคนไร้บ้านที่อาศัยอยู่ริยบถนนราชด านิน.....	6
ภาพที่2.2 ภาพของคนไร้บ้านที่อาศัยอยู่รอบอนุสาวรีย์.....	7
ภาพที่2.3 ภาพคนไร้บ้านที่ก ลังดินทางเก็บของเก่าขาย.....	8
ภาพที่2.4 ภาพคนชนชั้นกลางที่ขาดสภาพคล่องทางการเงิน จนกลายเป็นคนไร้บ้านที่ม้มาท างนกับมูลนิธิกระจกเงา.....	9
ภาพที่2.5 ภาพ ผศ.ดร บญเลิศ วิเศษปรีชา.....	10
ภาพที่2.6 ภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันของคนไร้บ้าน.....	12
ภาพที่2.7 ภาพของคนที่แจกอาหารให้กับคนไร้บ้านบนถนนราชด านิน ซึ่งแสดงถึง ‘ความใจดี’ ของคนไทย.....	13
ภาพที่2.8 ภาพคนไร้บ้านต่อคิวรอรับอาหารและน้ ้ดื่มฟรี.....	14
ภาพที่4.1 ตัวอย่างสคริปต์สัมภาษณ์คนไร้บ้านบางส่วน.....	27
ภาพที่4.2 ลุงแฟรงค์กับล ำโพงMarshall ตัวโปรด.....	29
ภาพที่4.3 พี่เปิ้ลในขณะท างนให้กับโครงการจ้งวานข้.....	30
ภาพที่4.4 พี่น้อยหน้า.....	33
ภาพที่4.5 น้าเทียน.....	34
ภาพที่4.6 พี่แ้ว.....	35
ภาพที่4.7 ถนนราชด านินกลาง.....	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่4.8 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย.....	37
ภาพที่4.9 ถนนข้าวสาร.....	37
ภาพที่4.10 ตรอกสาเก.....	38
ภาพที่5.1 ภาพการบันทึกภาพและการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลคนไร้บ้าน.....	39
ภาพที่5.2 ภาพการตามติดชีวิตขององค์ประธาน.....	40
ภาพที่5.3 ภาพการถ่ายทำตามสถานที่ที่สอดคล้องกับคาบอกล่าขององค์ประธาน.....	41
ภาพที่6.1 พุดเทจในการสัมภาษณ์กราฟแรก.....	43
ภาพที่6.2 พุดเทจในการสัมภาษณ์กราฟที่สอง.....	43
ภาพที่6.3 Insert การใช้ชีวิตในกราฟแรก.....	44
ภาพที่6.4 Insert การใช้ชีวิตในกราฟที่สอง.....	44
ภาพที่6.5 มุมการลัดภาพขั้นสุดท้ายของกราฟแรก.....	45
ภาพที่6.6 มุมการลัดภาพขั้นสุดท้ายของกราฟที่สอง.....	45
ภาพที่6.7 ตัวอย่างภาพการเกรตสีในกราฟแรก.....	46
ภาพที่6.8 ตัวอย่างภาพการเกรตสีในกราฟที่สอง.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ศิลปินพอร์ซึนนี้เกิดขึ้นมาจากการพูดคุยกันระหว่างข้าพเจ้าและมิตรสหายนักสังคมสงเคราะห์ท่านหนึ่ง ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯหลายปีให้หลังมานี้ หนึ่งในนั้นคือเรื่องราวความเป็นมาของคนไร้บ้านในกรุงเทพฯที่มีจ นวนมากขึ้นทุกปีโดยไม่มีที่ท่าว่าจะเบาลงเมื่อไร ท าให้ข้าพเจ้าเริ่มตั้งคำถามถึงตัวของพวกเขามากขึ้น

จนเมื่อปลายปีที่ผ่านมาข้าพเจ้าได้มีโอกาสได้ไปถ่ายทอด สารคดีเกี่ยวกับการสลายการชุมนุมร่วมกับมิตรสหายท่านหนึ่ง แต่ข้าพเจ้ากลับถูกผู้คนแถวนั้นบอกเล่าถึงเรื่องราวของคนไร้บ้านในกรุงเทพฯพร้อมกับบอกกล่าวว่ ‘ชีวิตของพวกเขานั้นน่าสนใจ’ พวกเขาหลากหลายรูปแบบ มีหลากหลายความคิด และจุดร่วมที่ส าคัญที่สุดที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปนั่งคุยมา คือ พวกเขาทุกคนมี ‘ความฝัน’ ไม่ต่างกับเราปุณชนคนกรุงเทพฯแม้แต่คนเดียว

นั่นเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้เริ่มตั้งค าทามว่าเหตุใดพวกเขาทุกคนถึงได้ใช้ชีวิตอยู่กันอย่างยากล ายก ากท่ามกลางเมืองหลวงที่ได้ชื่อว่าเจริญมากที่สุดในประเทศไทย เหตุใดคนไร้บ้านเหล่านี้จึงไม่สามารถท ึ่งที่ตัวเองต้องการให้เป็นจริงได้ บางคนไม่ได้เป็นคนไร้บ้านมาตั้งแต่กำเนิด พวกเขาถูกสังคมที่เรียกว่า ‘เมืองหลวง’ กดทับชีวิตจนพวกเขาค่อยๆ ถูกบีบให้กลายเป็นคนชายขอบไปโดยปริยาย

การมีอยู่ของสารคดีตัวนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อท ำให้เราเข้าใจถึงชีวิตของพวกเขามากขึ้น เข้าใจถึงชีวิตความเป็นอยู่ และ มุมมองความคิดของคนไร้บ้าน รวมไปถึงที่มาของการเป็นคนไร้บ้านและคนจนเมืองในสังคม

และอีกสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าค้นพบคือชนชั้นกลางบางคนหรือบางกลุ่มถูกลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลงเพียงเพราะ พวกเขากลายเป็นคนไร้บ้านเนื่องจากพิษเศรษฐกิจ ซึ่งก็มีทั้งคนที่สามารถผลักดันตัวเองให้หลุดพ้นจากสถานภาพของคนไร้บ้าน และคนที่ยังคงมีคนที่ยังติดอยู่ในสถานะนี้

ไม่เพียงเท่านั้น ในช่วงปี 2562 ที่โรคระบาดโควิด-19 เข้าสู่เมืองไทยท ำให้คนธรรมดาหลายคนตกงานเนื่องจากพิษเศรษฐกิจ และท ำให้พวกเขาหลายมาเป็นคนไร้บ้านจนถึงทุกวันนี้ แม้ปัจจุบันสถานการณ์โรคระบาดจะลดลง แต่พวกเขาหลายคนก็ยังคงไม่สามารถกลับไปเป็นคนธรรมดาทั่วไปในสังคมได้ ซึ่งคนที่ตกงานบางคนก็ยังคงใช้ชีวิตในฐานะคนไร้บ้านต่อไป และบางคนก็เลือกที่จะใช้ชีวิตโดยมีความเชื่อว่าวันหนึ่งตัวเองจะกลับไปมีงานท ำและมีบ้านอยู่เหมือนกับเมื่อก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉะนั้น มุมมองที่พวกเขาเคยประสบพบเจอมาจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เมื่อถึงวันที่คนธรรมดาทั่วไปในสังคม ถูกปัญหาต่างๆ ในสังคมรุมเร้า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเงิน การศึกษา ไปจนถึงเรื่องของครอบครัว จนทำให้กลายเป็นคนไร้บ้าน ซึ่งพวกเขาเหล่านี้ที่กลายเป็นคนไร้บ้านก็อาจประสบพบเจอกับเหตุการณ์ที่ ทำให้พวกเขา เข้าใจในตัวของคนไร้บ้านมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนไร้บ้าน
2. เพื่อศึกษาการก ำกับภาพยนตร์สารคดีแนวสะท้อนชีวิตและปัญหาสังคม
3. สร้างสรรค์ผลงานสารคดีขนาดสั้นแนวสะท้อนชีวิตและปัญหาสังคม

1.3 ขอบเขตของโครงการ

สารคดีขนาดสั้น ความยาวประมาณ 10 – 15 นาที จัดทำ และล ำดับภาพด้วยระบบดิจิทัลในอัตราส่วน 16:9 ความละเอียด 1080p โดยใช้โปรแกรม Adobe Premiere Pro

1.4 ลักษณะของโครงการ

สารคดีขนาดสั้นแนวสะท้อนชีวิตและปัญหาสังคมว่าด้วยเรื่องราวของความเป็นมาของคนไร้บ้าน ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตของคนไร้บ้านที่สังคมยังไม่เข้าใจ ชีวิตที่เลือกไม่ได้ และมุมมองที่พวกเขามีต่อสังคมและสังคมมีต่อพวกเขา อีกทั้งสะท้อนไปถึงแง่มุมให้ชวนคบคิดว่าแท้จริงแล้วปัญหาของคนไร้บ้านเกิดขึ้นมาเพราะสาเหตุใด และค ำว่า ‘ไร้บ้าน’ นั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่มันไม่ได้หมายความว่าเขาจะต้องไร้บ้านตลอดไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 วิธีการดำเนินงาน

1. Pre-Production

1. วางแผนและจัดตารางในแต่ละกระบวนการผลิต
2. หาข้อมูลจากหลายๆแหล่งเพื่อประกอบรวมกันกลายเป็นสคริปต์เบื้องต้น
3. กำหนดสถานที่ที่จะไปสำรวจเพื่อใช้ในการถ่ายทำ
4. ลงไปศึกษาค้นคว้าภาคสนามกับคนไร่บ้านเพื่อเข้าใจถึงมุมมองของพวกเขา

มากขึ้น

5. นำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้กับสคริปต์ให้ตรงประเด็นมากขึ้น
6. กำหนดหัวข้อที่ต้องการจะพูดคุยและบอกเล่า
7. เลือกบุคคลที่จะนำมาใช้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดในสารคดี

2. Production

1. เตรียมอุปกรณ์การถ่ายทำ อุปกรณ์กล้อง อุปกรณ์บันทึกเสียง
2. ถ่ายทาสารคดีโดยอ้างอิงประเด็นจากสคริปต์ที่ได้ทำการเก็บข้อมูลมา

3. Post-Production

1. ลาดัดภาพ Rough Cut เพื่อดูความต่อเนื่องของเนื้อหา
2. การทาดนตรีและใส่เสียงประกอบ
3. การปรับแต่งสี
4. การลดทอนภาพแบบละเอียด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สะท้อนเรื่องราว มุมมอง วิถีชีวิตของคนไร้บ้านจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19
2. เพื่อได้เรียนรู้การก ทับภาพยนตร์สารคดีแนวสะท้อนชีวิตและปัญหาสังคม
3. ได้เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์สารคดีขนาดสั้นแนวสะท้อนชีวิตและปัญหาสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล

โครงสร้างสารคดีเรื่องนี้ถูกสร้างขึ้นมาจากความรู้สึบบางส่วนของข้าพเจ้าที่อยากจะศึกษาและบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของคนไร้บ้านในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเหมือน ‘คนชายขอบ’ และ ‘เพื่อนบ้านที่เราไม่ค่อยรู้จัก’ นอกจากนี้คำว่า ‘ไร้บ้าน’ นั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่ไม่ใช่ทุกคนที่จะเป็นแบบนี้ตลอดไป และเพื่อการนั้นเองข้าพเจ้าจึงจัดทำ สารคดีเรื่องนี้เพื่อให้คนทั่วไปหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงตัวตน ความเป็นมา และสถานะภาพของพวกเขามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังชี้ชวนให้ย้อนกลับมาตั้งคำถามว่า เพราะเหตุใดพวกเขาเหล่านั้นถึงไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้เฉกเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาทั่วไปในกรุงเทพฯ ไม่เพียงเท่านั้น สารคดีเรื่องนี้จะพาผู้ชมไปฟังเรื่องราวของคนชนชั้นกลางที่เคยมีชีวิตตกตอลงจนมีโอกาสได้สัมผัสกับสถานะคนไร้บ้านเพื่อเรียนรู้ว่าการที่คนธรรมดากลายเป็นคนไร้บ้านที่พวกเขาเคยคิดไว้เป็นแบบไหน และอะไรคือจุดเปลี่ยนที่ทำให้พวกเขากลายเป็นคนไร้บ้าน ซึ่งจุดเริ่มต้นของคำว่า ‘คนไร้บ้าน’ ก็อาจมาจากได้หลายปัจจัยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบการศึกษา การเงิน เศรษฐกิจ รวมไปถึงเรื่องของระบบพื้นฐานแรงงาน โดยข้าพเจ้าได้แบ่งหัวข้อในการศึกษาที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวางโครงภาพยนตร์สารคดีเรื่องออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคนไร้บ้าน
 - แนวคิดเรื่องที่มาของคนไร้บ้าน
 - แนวคิดเรื่องชีวิตความเป็นอยู่
 - ปัญหาของคนไร้บ้าน
2. แนวคิดเรื่องมุมมองบุคคลธรรมดาที่มีต่อคนไร้บ้าน
3. แนวคิดมุมมองคนไร้บ้านที่มีต่อบุคคลธรรมดาทั่วไป
4. ปัจจัยที่ท ให้มีคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นในสังคม
5. ความคาดหวังและความต้องการของคนไร้บ้าน
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 แนวคิดเรื่องที่มาของคนไร้บ้าน

แนวคิดเรื่องที่มาของคนไร้บ้านส่วนใหญ่มักมีจุดเริ่มต้นมาจากพื้นฐานครอบครัวที่ไม่เพียงพร้อม ไม่ว่าจะ เป็นความกดดัน ความไม่สบายใจ หรือกระทั่งการถูกบีบบังคับจากครอบครัว ซึ่งวิธีการที่พวกเขาเหล่านั้นมักจะเลือกมาเป็นวิธีการแก้ปัญหาคือการหนีออกมาจากบ้านมาเป็นคนไร้บ้าน อีกทั้งการขาดการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พวกเขาหลายคนกลายมาเป็นคนไร้บ้านในสังคม

ภาพที่ 2.1 ภาพของคนไร้บ้านที่อาศัยอยู่ริเวณนราชาติ วเนิน

ในช่วงระยะเวลาหนึ่งข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าไปพูดคุยกับคนไร้บ้านที่ถนนราชด วเนินโดยพวกเขาได้เล่าเรื่องราวความเป็นมาของตนให้ฟังว่า จุดเริ่มต้นของการมาเป็นคนไร้บ้านของพวกเขาส่วนใหญ่คือ เรื่องปัญหาภายในครอบครัว ซึ่งเขาบอกว่า การอยู่ในครอบครัวที่ถูกบีบบังคับทำให้เขา รู้สึกว่าตัวเองไม่มีอิสระและไม่มีความสุขในการใช้ชีวิต พวกเขาจึงเลือกที่จะหันหลังให้กับบ้านของตัวเอง และออกมาเป็นคนไร้บ้าน โดยในระหว่างทางที่พวกเขามาเป็นคนไร้บ้านก็รู้สึกว่าตนเองมีอิสรภาพในการใช้ชีวิตมากขึ้น อยากทำอะไรก็สามารถทำได้ ไม่ได้ถูกใครบีบบังคับจากใคร

นอกจากเรื่องของครอบครัวแล้ว การศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไร้บ้านบางคนยังคงวนเวียนอยู่กับสถานภาพนี้ เพราะส่วนใหญ่พวกเขาบอกว่าตนเองนั้นไม่มีความรู้ความสามารถจะเข้าไปหางานทำ ก็คงเป็นเรื่องที่ลำบากเนื่องจากอ่านหนังสือไม่ออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 ภาพของคนไร้บ้านที่อาศัยอยู่รอบอนุสาวรีย์

โดยในสังคมของคนไร้บ้านก็มีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ บางคนก็อยากพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเอง แต่ไม่สามารถทำ ได้เพราะ ขาดการศึกษาที่ดี แต่ในขณะที่เดียวกันคนที่ยังอยากอยู่เป็นคนไร้บ้านก็มีเช่นเดียวกัน ถึง กระนั้นบางคนก็เป็นคนไร้บ้านที่ไม่ได้นอนรอข้าวและน้ำ ที่ีมาแจกอย่างเดียว บางคนก็ลุกขึ้นช่วยท ำความสะอาด พื้นที่ที่พวกเขาอยู่อาศัย เพราะคิดว่าพื้นที่ตรงนั้นเป็นเหมือนบ้านของเขา ฉะนั้นในสังคมของคนไร้บ้านนั้นจึงมี หลากหลายรูปแบบ พวกเขามีทั้งคนที่หลายคนคิดว่าเห็นแก่ตัวและน่ากลัว แต่อีกด้านพวกเขาหลายคนก็เป็นเพียง แค่มนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งเฉกเช่นเดียวกับเราเพียงแต่มีแนวคิดและวิธีการแตกต่างออกไป

เรื่องราวของคนไร้บ้านส่วนใหญ่นั้นมักจะมีจุดเริ่มต้นของการเป็นคนไร้บ้านมาจากปัญหาครอบครัว ซึ่ง หลายคนที่เรามีโอกาสได้เข้าไปพูดคุยและเก็บข้อมูลมาโดยตรงก็มักจะมีจุดเริ่มต้นมาจากเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะคนไร้บ้านที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ล้วนเป็นคนไร้บ้านที่ใช้ชีวิตอยู่ข้างถนนมานานกว่า 15 ปี ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่า ปัญหาเรื่องครอบครัวนั้นอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุส ำคัญที่ท ำให้ครอบครัวแตกแยกมาเป็นคนไร้ บ้านในสังคม

และถึงแม้การหนีออกมาจากบ้านจะท ำให้ได้รับอิสระมากขึ้นก็ตาม แต่ก็แลกมาด้วยความยากล ำบาก ที่มากมายเกินกว่าที่พวกเขาในตอนนั้นจะนึกถึง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่บ่งบอกว่าไม่เพียงแค่ว่าเรื่องของครอบครัวเท่านั้น ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นคนไร้บ้าน เพราะการขาดความรู้ทางการศึกษาก็เป็นสิ่งที่ท ำให้คนๆหนึ่งตัดสินใจ โดยไม่ได้ค ำนิถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาในอนาคตด้วยเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพียงแต่อีกมุมหนึ่งชีวิตของคนไร่บ้านเองก็ดูเหมือนเป็นสิ่งที่ไม่อาจเลือกได้เช่นกัน หากบอกว่าชีวิตที่เกิดขึ้นเป็นเพราะการกระทำ หรือฮารัตตสันใจของพวกเขาเอง ส่วนหนึ่งข้าพเจ้าก็คงไม่สามารถปฏิเสธได้อย่างเต็มปากนักว่านั่นคือเรื่องจริง แต่หากมองย้อนกลับไป ชีวิตที่ถูกบีบบังคับไม่ใช่สิ่งที่พวกเขาเลือกมาโดยก หนด แต่ถูกสังคมที่อาศัยอยู่ค่อๆ ตีกรอบและผลักพวกเขาให้กลายมาเป็นคนชายขอบที่เรียกว่า คนไร่บ้านในสังคม ซึ่งกลายเป็นเหมือนกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่หลายคนมักจะมองข้ามถึงตัวตนและความเป็นมนุษย์ของพวกเขา

กล่าวโดยรวมคือ ชีวิตของคนไร่บ้านส่วนใหญ่มักมีจุดเริ่มต้นมาจากปัญหาภายในครอบครัวที่ขาดอิสรภาพในการใช้ชีวิต ท าให้พวกเขาตัดสินใจออกมาจากบ้านเพื่อใช้ชีวิตอย่างที่ตนอยากเป็น ซึ่งอิสรภาพที่ว่าก็แลกมาด้วยหลายสิ่งหลายอย่างในชีวิตของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณสุขโรค ความกลัว ความจน ไปจนถึงการขาดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดเรื่องชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไร่บ้าน

จากการลงพื้นที่ไปส ารมชีวิตความเป็นอยู่ของคนไร่บ้าน สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ คนไร่บ้านในยุคปัจจุบันส่วนใหญ่จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ประเภทแรกคือ คนไร่บ้านที่มักจะมีวิถีชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับการนอนและการเดินทาง ส่วนประเภทที่สองคือ คนไร่บ้านที่ท างานหาเช้ากินค่ำ ำไยไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง

ภาพที่ 2.3 ภาพคนไร่บ้านที่ก ำลังเดินทางเก็บของเก่าขาย

คนไร่บ้านส่วนใหญ่ที่มีวิถีชีวิตอยู่แต่กับการนอนและการเดินทางจะพบเห็นได้เสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีจ านวนมากในสังคมคนนั้นก็เพราะไม่มีความรู้มากเพียงพอที่จะใช้ประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ พวกเขาจึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลือกที่จะอาศัยอยู่ข้างถนนและเก็บของเก่าขายเพียงเพื่อหาเงินวันละ 30-40 ในการใช้ชีวิต และรอให้มีคนมาแจก
น้ำแจกอาหารเพื่อประทังชีวิตต่อไป

ภาพที่ 2.4 ภาพคนชนชั้นกลางที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินจนกลายเป็นคนไร้บ้านที่มาหางานกับมูลนิธิกระจกเงา

อีกส่วนที่พบเห็นได้ในช่วง 2-3 ปีหลังเพราะพิษเศรษฐกิจคือ คนชนชั้นกลางบางส่วนที่ตกงาน
เนื่องจากขาดรายได้ทำให้ตัวเองต้องลดค่าใช้จ่ายลงด้วยการเปลี่ยนวิถีทางมาเป็นคนไร้บ้าน หลายคนที่มี
โอกาสพูดคุยมาน่าก็เคยเป็นคนธรรมดาชนชั้นกลางในสังคมมาก่อนก่อนที่จะพวกเขาจะถูกเลิกจ้างจนไม่มีรายได้ ซึ่ง
พวกเขาหลายคนก็ไม่คิดที่จะเป็นคนไร้บ้านตลอดไป บางคนก็สามารถตั้งตัวได้ในเวลาอันสั้น และบางคนก็ยังคงก้ม
หน้าก้มตาหางานต่อแม้เงินที่ได้รับมาอาจจะไม่มาก แต่ก็ดีกว่าการที่พวกเขาไม่มีงานทำ ถึงจะมีเงินไม่มากเท่ากับ
ตอนทำงานบริษัทแต่ก็ดีกว่าการต้องมานอนข้างถนนตลอดไป

นอกจากนี้หลายคนยังเล่าให้ฟังว่าการที่ตัวเองได้กลายเป็นหรือเคยเป็นคนไร้บ้านทำให้เราเข้าใจพวก
เขามากขึ้นไม่มากก็น้อย และบางคนที่ยังกลายเป็นคนไร้บ้านก็ได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ของคนไร้บ้าน
ด้วยกันเองในการเอาชีวิตรอดข้างถนน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการป้องกันตัว การหลบนอน หรือกระทั่งการดูแลพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ปัญหาของคนไร้บ้าน

หากพูดถึงปัญหาของคนไร้บ้าน หนึ่งในปัญหาสาคัญที่บาสนสงสัยคือ ทาไมพวกเขาถึงไม่ไปทาบัตประชาชน และหางานทาในระบะ?

ซึ่งข้าพเจ้าได้มีโอกาสพูดคุยขอคปรึกษาและแลกเปลี่ยนทัศนะกับ ผศ.ดร.บุญเลิศ วิเศษปรีชา อาจารย์สาขามานุษยวิทยาประจ มหาวิตทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ซึ่งทาวิจัยเรื่องคนไร้บ้านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 และเป็นคนเขียนหนังสือชื่อ ‘โลกของคนไร้บ้าน’ ทีตีแผ่ความจริงและความรู้สึกของคนไร้บ้านต่อสังคม

ภาพที่ 2.5 ภาพ ผศ.ดร. บุญเลิศ วิเศษปรีชา

อาจารย์สาขามานุษยวิทยาประจ มหาวิตทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ซึ่งทาวิจัยเรื่องคนไร้บ้านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 และเป็นคนเขียนหนังสือชื่อ ‘โลกของคนไร้บ้าน’ ทีตีแผ่ความจริงและความรู้สึกของคนไร้บ้านต่อสังคม

โดยอาจารย์บุญเลิศเล่าว่า ปัญหาของคนไร้บ้านที่บางคนคิดว่าการทาบัตประชาชนและหางานทา คางเป็นเรื่องง่ายๆ ทีสามารถจบปัญหาได้ทุกอย่าง ซึ่งในมุมมองของอาจารย์นั้นการทาบัตประชาชนให้กับคนไร้บ้าน ถือเป็นหนึ่งในสิ่งทียากทีสุดเลยก็ว่าได้ นั่นก็เพราะคนไร้บ้านส่วนใหญ่ออกมาจากบ้านก่อนทีจะมีระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องทาให้การค้นหัตวตนรวมถึงการยืนยันตัวตนเป็นสิ่งที่ทาได้ยากมาก เพราะไม่มีข้อมูลในระบบ และถ้าไม่สามารถยืนยันตัวตนในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้ คนไร้บ้านคนนั้นจะต้องไปหาข้าราชการ C6 มาเป็นคนเซ็นรองรับให้ ซึ่งอาจารย์บุญเลิศยังพูดอีกว่า ในหลักของความเป็นจริงแล้วคนไร้บ้านจะหาข้าราชการ C6 มาจากทีไหน? และต่อให้หามาได้ใครเขาจะเซ็นรองรับให้ หรือกระทั่งการหาญาติมาตรวจพิสูจน์ DNA และพิสูจน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารทีสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัญชาติก็เป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ยากเช่นเดียวกัน หากคนไร้บ้านคนนั้นไม่มีญาติพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ ฉะนั้นปัญหาเรื่องบัตรประชาชนของคนไร้บ้านจึงเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ยากมากๆ และถ้าแก้ไขได้ง่ายจริงก็คงไม่มีปัญหาเรื้อรังมาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากนี้อาจารย์บุญเลิศยังกล่าวอีกว่า ปัญหาของคนไร้บ้านไม่ได้มีเพียงแค่เรื่องของบัตรประชาชนอย่างเดียว แต่ยังเป็นเรื่องของรัฐสวัสดิการด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษา และพื้นที่รองรับคนไร้บ้านที่อยากจะผลักดันตัวเองให้พ้นจากสถานะภาพของคนชายขอบ ซึ่งอาจารย์บุญเลิศได้ยกตัวอย่างถึงเรื่องของคนไร้บ้านที่มีภาพจ๋า พวกเขาอาจจะท้อแท้กับอาชีพของเก่าขาย นั่นก็เพราะการเก็บของเก่าขายเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้และต้นทุนมากมายในการประกอบอาชีพ ทำให้คนไร้บ้านส่วนใหญ่มักจะลงเอยด้วยการประกอบอาชีพนี้ ไม่เพียงเท่านั้นในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าเรื่องรัฐสวัสดิการอย่างสวีเดนแลนด์กลับพบว่า คนไร้บ้านมีจนวนน้อยมาก เนื่องจากรัฐมีพื้นที่รองรับที่เพียงพอให้กับคนที่ต้องการจะผลักดันคุณภาพชีวิตของตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยจะต้องทำ และพัฒนากันต่อไป แม้ในปัจจุบันจะเริ่มมีแล้วบ้างแต่ก็ยังห่างไกลจากค วามเพียงพออยู่ดี

2.4 แนวคิดเรื่องมุมมองบุคคลธรรมดาที่มีต่อคนไร้บ้าน

คำว่า ‘น้ากลัว’ และ ‘น้าสงสาร’ คงเป็นคำที่ได้ยินบ่อย ๆ เวลาที่พูดถึงคนไร้บ้านไม่ว่าจะเป็นในอดีตหรือปัจจุบันสองคำ นี้ก็ยังคงเป็นคำ ที่ถูกพูดถึงอยู่เสมอ ่าเสียดายบุคคลธรรมดาทั่วไป โดยข้าพเจ้าได้ลงไปเก็บข้อมูลกับคนในพื้นที่ที่มีคนไร้บ้านมาพักอาศัยอยู่ในระแวกใกล้เคียง ซึ่งพวกเขาจะบอกว่าคนไร้บ้านเหล่านั้นน่าสงสาร แต่ในขณะเดียวกันก็กลัวที่จะเข้าไปช่วยเหลือพวกเขาด้วยเช่น เพราะภาพลักษณ์ของคนไร้บ้านนั้นดูน่ากลัวและสกปรก ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าพวกเขาขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องของสุขอนามัย

นอกจากนี้ข่าวเรื่องคนไร้บ้านที่ ร้ายร่างกายประชาชนก็ยังเป็นสิ่งที่ได้ยินอยู่เสมอในยุคปัจจุบัน ทำให้คนไร้บ้านส่วนใหญ่กลายเป็นเหมือนภาพมายาคติที่มักจะมี ซึ่งมาความรุนแรง แม้พวกเขาส่วนใหญ่จะไม่ได้เป็นแบบนั้นก็ตาม

2.5 แนวคิดมุมมองคนไร้บ้านที่มีต่อบุคคลธรรมดาทั่วไป

แน่นอนว่าคนไร้บ้านเองก็ไม่ต่างกัน ค วามว่า ‘น้ากลัว’ ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่กับพวกเขาโดยตลอดเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่ารูปแบบที่ถูกถ่ายทอดออกมามีความแตกต่างออกไปเท่านั้นเอง คนไร้บ้านส่วนใหญ่มักจะหวาดกลัวสายตาที่ผู้คนส่วนใหญ่จ้องมายังพวกเขาในช่วงแรกของการเปลี่ยนสถานะจากคนธรรมดา กลายมาเป็นคนไร้บ้าน และพวกเขาก็มักจะโดนสังคมมองในแง่ลบอยู่บ่อยครั้งถึงภาพลักษณ์ที่ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับ

‘มนุษย์’ คนหนึ่ง ทำให้พวกเขามักจะมีความคิดว่า การพูดคุยกับคนธรรมดาทั่วไปเป็นสิ่งที่ดูเข้าถึงยากเพราะคนธรรมดาแล้วพวกเขาโดยที่ยังไม่ทันได้ท าสะไร

2.6 ปัจจัยที่ทำให้มีคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ภาพที่ 2.6 ภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันของคนไร้บ้าน

ปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องของ ‘เงิน’ ถือเป็นส่วนส าคัญของชีวิตมนุษย์ในยุคปัจจุบัน และส าคัญของคนไร้บ้านเองก็ไม่ต่างกัน แ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าค้นพบในระหว่างการลงส ารวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลคือ ‘เราทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเป็นคนไร้บ้านได้เช่นกัน’ นั่นก็เพราะในช่วง 3 ปีนับตั้งแต่ที่โควิด-19 เข้ามาระบาดยังเมืองไทย หลายคนที่เป็นพนักงานหาเช้ากินค่ำ หรือแรงงานรายวันตามโรงงานกลับเป็นประชากรที่กลายเป็นคนไร้บ้านมากที่สุด เนื่องจากสาเหตุของการตกงานและขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพเหมือนในอดีต ทำให้คนประเภทนี้ต้องออกมาเป็นคนไร้บ้านและคอยรับจ้างเล็กๆ น้อยๆ เพื่อพุงชีวิตตัวเองให้ผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจในยุคนี้ และด้วยปัจจัยนี้เองที่ ทำให้คนไร้บ้านเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะชนชั้นกลางในสังคมที่ร่วงหล่นจนกลายมาเป็นคนไร้บ้านในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.7 ภาพของคนแจกอาหารให้กับคนไร้บ้านบนถนนราชดำเนินซึ่งแสดงถึง ‘ความใจดี’ ของคนไทย

ทว่าสิ่งหนึ่งที่เป็นเหมือนกับปัจจัยที่ห้าทำให้ปัญหาเรื่องคนไร้บ้านยังคงมีอยู่ในสังคมไทยคือเรื่องของ ‘ความใจดี’ ของคนไทยเอง เพราะวัฒนธรรมความใจดีของคนไทยทำให้มีคนไร้บ้านบางรายที่มียอมทนทำงานและใช้ชีวิตอย่างเลื่อนลอยสามารถรับประทานอาหารกินได้โดยไม่รู้ร้อนรู้หนาวแต่อย่างใด ซึ่งอาจส่งผลให้คนไร้บ้านประเภทนี้ไม่ยอมลุกขึ้นมาพัฒนาคุณภาพชีวิตตัวเองให้ดียิ่งขึ้น เพราะแค่อยู่นิ่งๆ ก็มีคนมาให้น้ำให้อาหารรับประทานมีชีวิตรอดต่อไปได้

ในขณะเดียวกัน ‘ความใจดี’ ของไทยก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้คนชนชั้นกลางบางรายที่กลายเป็นคนไร้บ้านสามารถเอาชีวิตรอดในช่วงเวลานั้นได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การอนุमानว่า ‘ความใจดี’ ของไทยก็เป็นสิ่งที่ช่วยเยียวยาปัญหาได้ด้วยเช่นกันก็คงจะเป็นเรื่องที่ไม่ผิดนัก และด้วยเหตุนี้เองวัฒนธรรม ‘ความใจดี’ ของคนไทยจึงเป็นเหมือนดาบสองคมที่สามารถแบ่งเบาปัญหาเรื่องคนไร้บ้าน และสร้างปัญหาให้เรื่องของคนไร้บ้านยังคงอยู่ในสังคมไทยด้วยเช่นกัน

2.7 โรคระบาด และคนทั่วไปที่กลายเป็นคนไร้บ้าน

สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้คนไร้บ้านหน้าใหม่ เพิ่มขึ้น วนมากขึ้น จากการปิดกิจการ เลิกจ้าง กลายเป็นคนไร้ที่พึ่งพิง ไร้ที่อยู่อาศัย

มีการคาดการณ์ว่า ตัวเลขคนไร้บ้านหน้าใหม่ เพิ่มขึ้นถึง 30% ที่แม้จะเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าตั้งแต่ช่วงต้นของวิกฤตโรคระบาด แต่ความจริงที่เกิดขึ้น ไม่ห่างไกลจากที่คาดการณ์ไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งโรคระบาดโควิด-19 เองคือส่วนสาคัญที่ ำให้คนทั่วไปในสังคมที่ไม่ได้มีรายได้ที่มากมายนักต้อง กลายมาเป็นคนไร้บ้าน เนื่องจากสภาวะความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไปเพราะ เศรษฐกิจปิดตัวลง

แม้ปัจจุบันจะผ่านไบนานถึง 4 ปีแล้วก็ตาม สถานการณ์ต่างๆ เริ่มถูกคลี่คลายลงเพราะ ยารักษา แต่ กลุ่มคนบางส่วนก็ยังไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้แบบตามเดิม

2.8 ความคาดหวังและความต้องการของคนไร้บ้าน

ภาพที่ 2.8 ภาพคนไร้บ้านต่อคิวรอรับอาหารและน้ำดื่มฟรี

ภาพจ ำที่มักจะพบเห็นได้บ่อยคือ คนไร้บ้านมาต่อคิวเข้าแถวรอรับอาหารและน้ำดื่มแจกฟรี แต่จาก การลงพื้นที่ส ำรวจและพูดคุยของข้าพเจ้า สิ่งหนึ่งที่คนไร้บ้านบางกลุ่มโดยเฉพาะคนชนชั้นกลางในสังคมที่ กลายเป็นคนไร้บ้านต้องการที่สุดคือ รากฐานที่แข็งแรงเพื่อให้พวกเขาสามารถผลักดันคุณภาพชีวิตตัวเองได้ ถึงแม้ คนไร้บ้านจะได้รับการบริจาคอาหารและน้ำดื่มจากภาครัฐและเอกชน แต่ถึงลงไปพวกเขาบางคนก็อยากผลักดัน คุณภาพชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมเช่นกัน เพียงแต่ความรู้ของพวกเขาไม่เพียงพอที่จะน ำไปใช้ระกอบอาชีพ ที่หาเงินได้มากพอที่จะหล่อเลี้ยงชีวิตของตัวเองได้ ท ำให้คนไร้บ้านส่วนใหญ่ยังคงติดอยู่ในวังวนของคนขายขอบ โดยที่พวกเขาไม่สามารถพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของตัวเองได้ เนื่องจากขาดการศึกษาและพื้นที่ในการพัฒนา คุณภาพชีวิต

2.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามาจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสอบถามผู้รุม ำ สามารถน ำมาสรุปลงเป็นส่วนที่ น ำเสนอในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การมาเป็นคนไร้บ้านส่วนใหญ่มักมีจุดเริ่มต้นที่คล้ายคลึงกันอย่างเรื่อง ปัญหาในครอบครัว และปัญหาการศึกษา แต่สำหรับบุคคลทั่วไปที่กลายมาเป็นคนไร้บ้านในช่วงระยะเวลาหนึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากเรื่องปัญหาทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นจากพิษเศรษฐกิจ หรือปัญหาว่างงาน ทำให้พวกเขาต้องลดค่าใช้จ่ายของตัวเองลงด้วยการออกมาจากบ้านและเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นคนไร้บ้านเพื่อประทังประคองชีวิตและการเงินของตัวเอง
2. ความกลัว และความไม่เข้าใจ เป็นสิ่งที่อยู่ตรงกลางระหว่างคนไร้บ้านและคนธรรมดาทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่คอยขวางกั้นให้คนสองประเภทไม่สามารถทำความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ ซึ่งนับเป็นปัญหาใหญ่เวลามีคนไร้บ้านออกมาเรียกร้องสิทธิของตัวเองต่อสังคมและรัฐบาล
3. แท้จริงแล้วคนไร้บ้านส่วนใหญ่นั้นลึกลงไปพวกเขาไม่ได้อยากเป็นคนที่ไม่โดนดูแลจากสายคนธรรมดาทั่วไป เพียงแต่ในบางครั้งชีวิตของเขาก็เลือกไม่ได้ และไม่ใช่ว่าทุกคนที่จะมีความรู้มากพอที่จะนำมาใช้พัฒนาชีวิตของตัวเอง
4. สิ่งที่คนไร้บ้านต้องการที่สุดไม่ใช่การบริจาค หรือความเห็นใจ แต่เป็นรากฐานที่แข็งแรงเพื่อให้เขาสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองได้ แต่ขั้นตอนนี้ก็ยังคงเป็นขั้นตอนที่มีค่าใช้จ่ายสูงมากเป็นทุนเดิมอยู่ดี โดยในตอนนี้หลายฝ่ายก็กำลังพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น แม้มันจะยังไม่เพียงพอก็ตาม
5. ปัญหาของคนไร้บ้านมีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพื้นฐานครอบครัว การเงิน สวัสดิการ หรือกระทั่งเรื่องการขาดการศึกษาที่มากเพียงพอเพื่อพัฒนาชีวิตของตัวเอง อีกทั้งบุคลากรที่คอยทำหน้าที่ดูแลพัฒนาคนเหล่านี้ก็ยังมีน้อย ทำให้ในทางปฏิบัติการแก้ปัญหาเรื่องการหางานให้กับคนไร้บ้านอย่างทั่วถึงจึงเป็นสิ่งที่ยากมาก
6. ไม่ใช่คนไร้บ้านทุกคนที่อยากผลักดันคุณภาพชีวิตของตัวเอง แต่ก็มีอีกหลายคนที่ยังอยากผลักดันให้ตัวเองมีบ้านและที่พักอาศัย โดยกลุ่มคนเหล่านั้นส่วนใหญ่เคยเป็นชนชั้นกลางมาก่อน ซึ่งบางคนก็สามารถหลุดพ้นจากสถานะนี้กลายมาเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปในสังคมได้อีกครั้ง อีกทั้งยังได้เรียนรู้และเข้าใจมุมมองของคนไร้บ้านมากขึ้นด้วย
7. คนไร้บ้านที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันมีสาเหตุหลักมาจากเรื่องของพิษเศรษฐกิจเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยพวกเขามักจะเป็นคนที่หางานเข้ายาก มีรายได้แบบเหินชนเดือน หรือที่หลายคนเรียกกันว่า ‘ชนชั้นกลาง’ ทำให้เมื่อตกงานพวกเขาจึงขาดรายได้ในการหล่อเลี้ยงชีวิตตนเองจนต้องออกมาเป็นคนไร้บ้านยิ่งโดยเฉพาะในยุคที่โรคระบาดเข้ามาทำลายเศรษฐกิจในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าสักวันหนึ่งเราเองก็อาจมีโอกาสเป็นคนไร้บ้านได้เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์สารคดี

3.1 ประเด็น

โรคระบาด และ ‘คนไร้บ้าน’ สถานะที่ไม่แน่นอนที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน

3.2 วิธีการนำเสนอ

วิธีการนำเสนอของภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ 1.คลิปเสียงสัมภาษณ์ตัวบุคคล (Interview) 2. ฟุตเทจชีวิตความเป็นอยู่ของคนไร้บ้านในยุคปัจจุบัน (Observe) โดยข้าพเจ้าจะนำทั้ง 2 ส่วนมาประกอบรวมกันกลายเป็นภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้

3.3 โครงสร้างเนื้อหา

1. ความเป็นมาของการไร้บ้านในชนชั้นกลาง และคนไร้บ้าน ผ่านบทสัมภาษณ์และภาพประกอบสถานที่ที่พวกเขาเคยอาศัยอยู่

ในส่วนความเป็นมาของการไร้บ้านในสังคมจะถูกบอกเล่าโดยผ่านบทสัมภาษณ์จากปากของคนชนชั้นกลางที่เคยมีโอกาสได้กลายเป็นคนไร้บ้าน และคนไร้บ้าน พร้อมกับภาพสถานที่ที่พวกเขาเคยอาศัยอยู่

2. บทสัมภาษณ์จุดเปลี่ยนของชีวิตที่ทำให้คนๆ หนึ่งกลายเป็นคนไร้บ้าน

ในส่วนจุดเปลี่ยนของชีวิตนั้นจะมีด้วยกันหลากหลายมุมมองไม่ว่าจะเป็นจากตัวของคนไร้บ้าน คนชนชั้นกลางที่เคยเป็นคนไร้บ้าน สอดประสานกันเพื่อนำเสนอมุมมองที่แตกต่างและหลากหลายของแต่ละคนผ่านบทสัมภาษณ์

3. บทสัมภาษณ์ความไม่แน่นอนของชีวิตในมุมมองของคนไร้บ้าน และคนชนชั้นกลางที่กลายเป็นคนไร้บ้าน

ความไม่แน่นอนเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชนชั้นกลางและคนไร้บ้านมาแต่ไหนแต่ไร ซึ่งในมุมมองของพวกเขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขาจะมีความเห็นอย่างไร ในบทสัมภาษณ์นี้จะเป็นการเปิดเผยถึงมุมมองต่อความไม่แน่นอนของแต่ละคน

4. บทสัมภาษณ์ชนชั้นกลางในวันที่ตัวเองกลายเป็นคนไร้บ้าน และสิ่งที่ตัวเองจะต้องเผชิญ รวมไปถึงการเอาตัวรอดในสถานภาพที่แตกต่างไปจากเมื่อก่อน

การที่ตัวเองร่วงหล่นจนกลายเป็นคนไร้บ้านย่อมมาพร้อมกับการถูกลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลง โดยเฉพาะคนชนชั้นกลางที่มีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปจะต้องเผชิญกับอะไรแบบไหนและอย่างไรบ้าง อีกทั้งพวกเขาเอาตัวรอดแบบไหนในวันที่ตัวเองกลายเป็นคนไร้บ้าน

5. ความเข้าใจในตัวตนคนไร้บ้านของชนชั้นกลางที่กลายเป็นคนไร้บ้านโดยใช้วิธีการเล่าผ่านบทสัมภาษณ์ และภาพประกอบของวิถีชีวิตตัวพวกเขาที่กลายเป็นคนไร้บ้าน

ในส่วนนี้จะเป็นเรื่องราวและมุมมองของคนชนชั้นกลางที่เคยกลายเป็นคนไร้บ้านว่าพวกเขาเข้าใจถึงตัวตนและคนไร้บ้านมากน้อยแค่ไหน ซึ่งวิธีการที่จะนำเสนอคือบทสัมภาษณ์จากตัวของพวกเขาประกอบกับภาพวิถีชีวิตของคนไร้บ้านในสังคม

6. โรคระบาด ปัญหา และต้นเหตุที่ทำให้เกิด หรือกลายเป็นคนไร้บ้าน โดยใช้บทสัมภาษณ์ของคนชนชั้นกลางที่กลายเป็นคนไร้บ้าน และคนที่ยังคงเป็นคนไร้บ้าน โดยใช้วิถีการสัมภาษณ์ผสมเข้ากับชุดเทจภาพการใช้ชีวิตอยู่ของพวกเขา

ปัญหาและต้นเหตุที่ทำให้คนทั่วไปกลายเป็นคนไร้บ้าน และคนไร้บ้านส่วนใหญ่ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้มีเรื่องอะไร และเหนือสิ่งอื่นใดมันอาจมาจากโรคระบาดที่ส่งผลให้พวกเขาตกงานจนขาดรายรับและต้องออกมาใช้ชีวิตอยู่ข้างถนน โดยใช้วิธีการเล่าผ่านบทสัมภาษณ์ของคนไร้บ้าน คนชนชั้นกลางที่กลายเป็นคนไร้บ้าน และนักวิชาการที่คลุกคลีอยู่กับปัญหาของคนไร้บ้าน ว่าในมุมมองของพวกเขาที่แตกต่างกันนั้นอะไรคือต้นเหตุของปัญหา

7. บทสัมภาษณ์ชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนไร้บ้านผ่านมุมมองของพวกเขา โดยใช้ภาพประกอบในการใช้ชีวิต และความเป็นอยู่ของพวกเขา

คนไร้บ้านบางส่วนยังคงดิ้นรนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเองให้หลุดพ้นจากสภาพของคนไร้บ้าน และคนชนชั้นกลางบางส่วนเองก็ยังคงดิ้นรนในรูปแบบของตัวเองไม่ต่างกัน แต่เมื่อโรคระบาดเข้ามาทำให้พวกเขาหลายคนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ในส่วนนี้จึงเป็นบทสัมภาษณ์ที่พวกเขาจะเล่าถึงเรื่องราวการดิ้นรนในรูปแบบของตัวเอง

8. บทสัมภาษณ์ที่บอกเล่าความหวังในการกลับไปใช้ชีวิตเยี่ยงคนปกติในสังคมผ่านมุมมองของคน ที่กลายเป็นคนไร้บ้านในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

จากการพูดคุยมาไม่ว่าจะเป็นจากทั้งตัวของคนไร้บ้าน คนชนชั้นกลางที่เคยเป็นคนไร้บ้าน พวกเขาทุกคนล้วนมีความหวังในรูปแบบที่แตกต่างกัน หลายคนอาจยังไม่หลุดพ้นจากคำว่าคนไร้บ้าน หากแต่วันหนึ่งถ้าพวกเขาหลุดพ้นไปพวกเขาอยากจะทำอะไรต่อไปในอนาคต

บทที่ 4

กระบวนการเตรียมการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี (Pre-Production)

(กราฟแรก) **เป็นกราฟที่ข้าพเจ้ามีความตั้งใจในการนำเสนอเป็นครั้งแรก แต่ด้วยเหตุสุดวิสัย ทำให้ข้าพเจ้าต้องเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของข้อเท็จจริงที่เสนอมาในภาพรวม และนี่เป็นข้อมูลในการเตรียมการถ่ายทำ ภาพยนตร์สารคดีในครั้งแรกและข้อมูลของข้อเท็จจริงที่อยู่ในงานกราฟที่สอง**

เมื่อแนวทางในการนำเสนอสารคดีมีรูปร่างมากขึ้นจนพอจะเห็นภาพ และรายละเอียดต่างๆ ของตัวงานแล้ว ก็เข้าสู่ขั้นตอนของการเตรียมการก่อนถ่ายทำ ภาพยนตร์สารคดี “บ้านไร่ฝัน” โดยใช้เวลาเตรียมการทั้งสิ้น เป็นเวลา 3 เดือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 การวางแผนการทำงานในการถ่ายทำ ภาพยนตร์สารคดี
- 4.2 การหาข้อมูลและลงพื้นที่สำรวจในสถานที่จริง และ ติดต่อประสานงานในส่วนต่างๆ
- 4.3 ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ในการถ่ายทำ
- 4.4 เลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานเพื่อไปบอกเล่าเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสาร

4.1 การวางแผนการทำงานในการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี

การวางแผนในการถ่ายทำ ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ ข้าพเจ้าได้วางแผนการถ่ายทำ ภาพยนตร์ไว้ทั้งหมด 1 เดือน เนื่องจากไม่สามารถคาดเดาสถานการณ์ที่จะเกิดและภาพที่ต้องการได้ ข้าพเจ้าจึงต้องวางแผนการถ่ายทำที่ใช้ระยะเวลานานเพื่อที่จะได้บันทึกภาพและความเป็นอยู่ที่หลากหลายของคนไร่บ้าน อีกทั้งการติดต่อประสานงานต่างๆ อาจมีปัญหาเรื่องความล่าช้าตามมาในขณะที่กำลังถ่ายทำได้ ทั้งนี้การวางแผนการถ่ายทำที่ยาวนานจึงมีไว้เพื่ออุดช่องโหว่และปัญหาที่จะตามมาเหล่านั้นในภายหลัง ซึ่งอาจกินระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

ในส่วนของการสัมภาษณ์ข้าพเจ้าได้ลงพื้นที่และติดต่อประสานงานกับมูลนิธิกระจกเงาเพื่อขอเข้าพูดคุยกับพวกเขาเหล่านั้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์ตามความสมัครใจของทางผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อให้พวกเขาได้เตรียมตัว และเพื่อให้ข้าพเจ้าสามารถเตรียมการพูดคุยกับทีมงานก่อนที่จะออกไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัมภาษณ์ได้ และนอกจากนี้ข้าพเจ้าก็ได้ลงไปสัมภาษณ์และตามติดชีวิตของคนไร่บ้านบางส่วนที่ยังคงอาศัยอยู่ตามท้องถนนด้วยเช่นกัน

หลังจากนั้นข้าพเจ้าก็ได้กลับมาทบทวนคัดเลือกบุคคลที่จะอยู่ในสารคดีเรื่องนี้เพื่อใช้ในการบอกเล่าเรื่องราวสถานะของคนไร่บ้านที่ไม่แน่นอน ซึ่งเป็นเหมือนแกนหลักของภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้

4.2 แผนการถ่ายทำเพื่อค้นคว้าข้อมูล

ข้าพเจ้าได้วางแผนถ่ายทำ และลงพื้นที่หาข้อมูลเกี่ยวกับคนไร่บ้านดังต่อไปนี้

แผนการถ่ายทำวันที่ 1										
บ้านไร่สัน Location ถนนราชดำเนิน									13 พฤศจิกายน 2565 On Location 9:00 – 18:00	
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	ถนนราชดำเนิน	ถามหาข้อมูลเรื่องคนไร่บ้านที่ถนนราชดำเนิน	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.1 แผนการถ่ายทำ วันที่ 1

แผนการถ่ายทำวันที่ 2										
บ้านไร่สัน Location ถนนราชดำเนิน									16 พฤศจิกายน 2565 On Location 9:00 – 18:00	
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	ถนนราชดำเนิน	ถามหาข้อมูลเรื่องคนไร่บ้านที่ถนนราชดำเนิน	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.2 แผนการถ่ายทำ วันที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการถ่ายทำวันที่ 3										
บ้านไร่สัน							19 พฤศจิกายน 2565			
Location อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ							On Location 9:00 – 18:00			
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	อนุสาวรีย์ชัย สมรภูมิ	ตามหาข้อมูล เรื่องคนไร่ บ้านที่ อนุสาวรีย์ชัย สมรภูมิ	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.3 แผนการถ่ายทำ วันที่ 3

แผนการถ่ายทำวันที่ 4										
บ้านไร่สัน							20 พฤศจิกายน 2565			
Location มูลนิธิกระเจา							On Location 9:00 – 18:00			
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	มูลนิธิกระเจา เงา	ตามหาข้อมูล เรื่องคนไร่ บ้านกับมูลนิธิ กระเจา	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.4 แผนการถ่ายทำ วันที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 Shooting Script

SHOOTING SCRIPT DAY 1										
บ้านไร่ผืน										1 ธันวาคม 2565
Location										On Location
บ้านลุงแฟรงค์ บ้านบ้านน้อย หน้าพลตพีเปิ้ล										8:00 – 18:00
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Time	Pg.	Remark
-	Int.	D	บ้านลุงแฟรงค์	สัมภาษณ์	ลุงแฟรงค์	-	-	8.00 - 10.30	-	
-	Int.	D	บ้านบ้านน้อย	สัมภาษณ์	บ้านน้อย	-	-	11.30 - 15.00	-	
-	Int.	D	หน้าพลตพีเปิ้ล	สัมภาษณ์	พีเปิ้ล	-	-	16.00 – 18.00	-	

ตารางที่ 4.5 Shooting Script วันที่ 1

SHOOTING SCRIPT DAY 2										
บ้านไร่ผืน										3 ธันวาคม 2565
Location										On Location
บ้านลุงแฟรงค์ มูลนิธิกระจกเงาโครงการจ้างวานข้า										8:00 – 18:00
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Time	Pg.	Remark
-	Int. Ext.	D	บ้านลุงแฟรงค์	เก็บภาพการ	ลุงแฟรงค์	-	-	8.00 - 18.00	-	
			มูลนิธิกระจกเงา	ใช้ชีวิตไป						
			งาน	จนถึงการ						
				ทำงาน						

ตารางที่ 4.6 Shooting Script วันที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SHOOTING SCRIPT DAY 3										
บ้านไร่ฝัน										4 ธันวาคม 2565
Location										On Location
บ้านป้าน้อย มูลนิธิกระจกเงาโครงการจ้างวานฆ่า										8:00 – 18:00
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Time	Pg.	Remark
-	Int. Ext.	D	บ้านป้าน้อย	เก็บภาพการ ใช้ชีวิตไป จนถึงการ ทำงาน	ป้าน้อย	-	-	8.00 - 18.00	-	

ตารางที่ 4.7 Shooting Script วันที่ 3

SHOOTING SCRIPT DAY 4										
บ้านไร่ฝัน										7 ธันวาคม 2565
Location										On Location
หน้าแพลตฟอร์มบีล มูลนิธิกระจกเงาโครงการจ้างวานฆ่า										8:00 – 18:00
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Time	Pg.	Remark
-	Int. Ext.	D	หน้าแพลตฟอร์ม บีล มูลนิธิกระจก เงา	เก็บภาพการ ใช้ชีวิตไป จนถึงการ ทำงาน	พี่บีล	-	-	8.00 - 18.00	-	

ตารางที่ 4.8 Shooting Script วันที่ 4

SHOOTING SCRIPT DAY 5										
บ้านไร่ฝัน										8 ธันวาคม 2565
Location										On Location
ถนนราชดำเนิน										9:00 – 20:00
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	ถนนราช ดำเนิน	ตามติดชีวิต น้ำเทียน	น้ำเทียน	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.9 Shooting Script วันที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SHOOTING SCRIPT DAY 6										
บ้านไร่ผืน Location ถนนราชดำเนิน									9 ธันวาคม 2565 On Location 9:00 – 20:00	
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	ถนนราช ดำเนิน	ตามติดชีวิตพี่ น้อยหน้า	พี่น้อยหน้า	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.10 Shooting Script วันที่ 6

SHOOTING SCRIPT DAY 7										
บ้านไร่ผืน Location ถนนราชดำเนิน									11 ธันวาคม 2565 On Location 9:00 – 20:00	
SC.	Int./Ext.	D/N	Location	Description	Cast	Prop	Extra	Costume	Pg.	Remark
-	Ext.	D	ถนนราช ดำเนิน	ตามติดชีวิตพี่ แฉ้ว	พี่แฉ้ว	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.11 Shooting Script วันที่ 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 คำนวณค่าใช้จ่ายต่างๆ ใช้ในการถ่ายทำ

BUDGET REPORT				
THESIS				
เก็บข้อมูลและถ่ายทำคนไร้บ้านทั้งหมด				
CATEGORY	BUDGET	ACTUAL	TOTAL	MARK
Income				
กษาปณ์ หายุดิฐกุล	฿16,000	฿16,000	฿16,000	
Total Income				฿20,000
CATEGORY	BUDGET	ACTUAL	TOTAL	MARK
Expenses				
ค่าเดินทางเพื่อเก็บข้อมูล	฿2,000	฿1,189	฿1,189	
ค่าเดินทางถ่ายทำเก็บภาพคนไร้บ้าน	฿3,000	฿3,000	฿3,000	
ค่าสัมภาษณ์ลุงแฟรงค์	฿2,000	฿2,000	฿2,000	
ค่าสัมภาษณ์พี่เบิ้ล	฿2,000	฿2,000	฿2,000	
ค่าสัมภาษณ์ป้าน้อย	฿2,000	฿2,000	฿2,000	
ค่าสัมภาษณ์น้ำเทียน	฿1,500	฿1,500	฿1,500	
ค่าสัมภาษณ์พี่แฉั่ว	฿1,500	฿1,500	฿1,500	
ค่าสัมภาษณ์พี่น้อยหน้า	฿1,500	฿1,500	฿1,500	
ค่าประสานงานให้กับมูลนิธิกระจกเงา	฿500	฿500	฿500	
Total Expenses				฿14,161
Grand Total Budget				฿16,000
Grand Total Expenses				฿14,811
Balance				฿1,189

ตารางที่ 4.12 งบประมาณการดำเนินงาน สำหรับเก็บข้อมูล ถ่ายทำ และสัมภาษณ์คนไร้บ้านทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 การหาข้อมูลและลงพื้นที่สำรวจในสถานที่จริง และ ติดต่อประสานงานในส่วนต่างๆ

ข้าพเจ้าได้ลงพื้นที่เพื่อส ารวจความเป็นอยู่ของคนไร้บ้านในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นถนนราช ด นิน อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย รอบข้างเซ็นทรัลเวิลด์ และเกาะพญาไท เพื่อสืบค้นข้อมูล และเข้าไปพูดคุยกับคนไร้บ้านที่พักอาศัยอยู่ในระแวกบริเวณนั้นเพื่อนามาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการท าสท สัมภาษณ์ และเมื่อได้ข้อมูลที่เพียงพอ ข้าพเจ้าจึงเริ่มจัดท าสคริปต์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างสคริปต์สัมภาษณ์คนไร้บ้านบางส่วน

และเมื่อได้ข้อมูลที่มากเพียงพอแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ติดต่อไปยังมูลนิธิกระจกเงาเพื่อขอข้อมูลคนไร้บ้าน และขอค ารึกษาเกี่ยวกับการท างานกับคนไร้บ้านรวมถึงคนชนชั้นกลางที่กลายเป็นหรือเคยกลายเป็นคนไร้บ้าน ที่มาท างานกับกระจกเงา โดยข้าพเจ้าได้ลงดูพื้นที่และส ารวจการท างานรวมถึงพูดคุยกับคนเหล่านั้นด้วยตัวเอง ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเลือกบุคคลที่มีความน่าสนใจในเรื่องราวมาเพื่อพูดคุยเป็นการส่วนตัวและถามไถ่ปุมหลังความเป็นมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพวกเขา ซึ่ง ณ ปัจจุบันประกอบไปด้วย 3 คนได้แก่ พีเบิ้ล ลุงแฟรงค์ และบ้าน้อย ซึ่งเป็นคนไร่บ้านและอดีตคนไร่บ้าน

และเมื่อได้ข้อมูลที่มากเพียงพอแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ติดต่อไปยังมูลนิธิกระจกเงาเพื่อขอข้อมูลคนไร่บ้านและขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการท างานกับคนไร่บ้านรวมไปถึงคนชนชั้นกลางที่กลายเป็นหรือเคยกลายเป็นคนไร่บ้านที่ม าท างานกับกระจกเงา โดยข้าพเจ้าได้ลงดูพื้นที่และส ารวมการท างานรวมถึงพูดคุยกับคนเหล่านั้นด้วยตัวเอง ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเลือกบุคคลที่มีความน่าสนใจในเรื่องราวมาเพื่อพูดคุยเป็นการส่วนตัวและถามไถ่ปุมหลังความเป็นมาของพวกเขา ซึ่ง ณ ปัจจุบันประกอบไปด้วย 3 คนได้แก่ พีเบิ้ล ลุงแฟรงค์ และบ้าน้อย ซึ่งเป็นคนไร่บ้านและอดีตคนไร่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 เลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานเพื่อใช้บอกเล่าเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสาร

การคัดเลือกบุคคลของข้าพเจ้านั้นเลือกจากการที่เรื่องราวของพวกเขาสอดคล้องกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการที่พวกเขาเป็นหรือเคยเป็นคนไร้บ้านมาก่อน หรือกระทั่งสิ่งที่พวกเขาเจอมาคืออะไรที่คล้ายคลึงกัน รวมไปถึงการคลุกคลีอยู่กับสังคมคนไร้บ้านมาก่อนไม่มากก็น้อย

4.6.1 ลุงแฟรงค์ (อดีตคนไร้บ้าน)

การเลือกลุงแฟรงค์มานั้นเป็นเพราะลุงแฟรงค์เป็นหนึ่งในคนที่เคยประสบปัญหาจนต้องกลายมาเป็นคนไร้บ้านมาก่อนเนื่องจากพิษเศรษฐกิจจนสุดท้ายก็ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตออกมาเป็นคนไร้บ้านแต่ก่อนที่ลุงแฟรงค์จะมาเป็นคนไร้บ้านนั้นเขาเคยเป็นพนักงานบริษัทออกแบบและขายเครื่องกรองน้ำมาก่อนปัจจุบันลุงแฟรงค์หลุดพ้นจากสถานะคนไร้บ้านและได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับคนไร้บ้านในมุมมองใหม่ๆที่เขาไม่เคยมองมาก่อนรวมถึงชีวิตที่ไม่เคยมีคำว่า‘แน่นอน’

ภาพที่ 4.2 ลุงแฟรงค์กับลาโพง Marshall ตัวโปรดของเขาหลังจากหลุดพ้นสภาพของคนที่ไร้บ้าน

ลุงแฟรงค์ ชายชราวัย 67 ปี ที่เคยเป็นคนไร้บ้านอยู่ที่อนุสาวรีย์ชัยยามาไม่ต่ำกว่า 3 ปี (เริ่มเป็นคนไร้บ้านราวประมาณปี 2560) ก่อนมาเจอจ้างวานเข้าในปี 2563 และก็ในปี 2563 เองที่ลุงแฟรงค์ได้กลับมาอยู่และนอนในห้องเช่าด้วยเงินของตัวเอง แทนการนอนที่ข้างถนน และยังมาอยู่ในห้องเช่ามาจนถึงทุกวันนี้

ลุงแฟรงค์เป็นคนไร้บ้านกลุ่มแรกที่เข้ามาทำงานกับจ้างวานเข้าและเป็นคนไร้บ้านกลุ่มแรกๆที่เข้าสู่การเปลี่ยนผ่านจากคนไร้บ้านมาเป็นคนมีบ้านจนทุกวันนี้ “ชีวิตของผมมีขึ้นมีลงหลายรอบล่าสุดก็ที่ต้องมานอนข้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถนนนั้นแหละผมกลับมาอยู่ในจุดที่ดีที่สุดอีกครั้งได้ก็ตอนมาทำงานกับจ้างวานขำนี้แหละและตอนนี้มันก็เป็นกราฟแบบนิ่งๆไม่ตกลงแล้วตอนนี้ผมเองก็แค่รักษากราฟให้มันนิ่งๆแบบนี้ไปตลอดให้ได้ต่อเนื่องต่อไป”

4.6.2 พี่เปิ้ล (อดีตคนไร้บ้าน)

การที่ข้าพเจ้าเลือกพี่เปิ้ลมานั้นเพราะ เรื่องราวของพี่เปิ้ลนั้นสามารถบอกเล่าถึงความเป็นมนุษย์ของคนไร้บ้านและคุณค่าของมนุษย์ที่ถูกกดทอนลงเมื่อกลายเป็นคนไร้บ้านได้เป็นอย่างดี จากคนธรรมดาทั่วไปที่ไม่เคยมีใครมาล่วงเกินกลับกลายเป็นคนที่เคยเกือบถูกล่วงเกินเพียงเพราะกลายเป็นคนไร้บ้าน แต่เธอเองก็ได้คนไร้บ้านช่วยเหลือและแนะนำ สิ่งต่างๆ ในขณะที่เธอกลายเป็นคนไร้บ้าน

ภาพที่ 4.3 พี่เปิ้ลในขณะที่ทำงานให้กับโครงการจ้างวานขำ

พี่เปิ้ล หญิงสาวอายุ 29 ปี ที่เคยเป็นคนไร้บ้านในช่วง 2 ปี (เริ่มเป็นคนไร้บ้านราวประมาณปี 2563) ก่อนที่จะมาเป็นคนไร้บ้าน พี่เปิ้ลเป็นเพียงแค่ว่า ทอม ธรรมดาที่เราพบเห็นได้ทั่วไปในสังคม หลังจากที่เธอกลายมาเป็นคนไร้บ้านคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของเธอก็ลดลง เพราะครั้งหนึ่งเธอเคยเกือบถูกข่มขืน แต่เธอก็ผ่านพ้นช่วงเวลาเหล่านั้นมาได้เพราะ คนไร้บ้านใจดีได้ให้ความช่วยเหลือเธอ ท าให้เธอเข้าใจถึงความเป็นมนุษย์ของคนไร้บ้านมากขึ้น โดยในช่วงแรกของการกลายเป็นคนไร้บ้านพี่เปิ้ลได้มาพักอาศัยอยู่ที่ถนนราชด านินเนื่องจากเธอมีความทรงจ าร่วมกับพ่อของเธอก่อนที่จะจากไป

“จุดเปลี่ยนของชีวิตคือตอนที่แฟนบอกเลิกแบบไม่รู้ตัว คือไม่มีวิธีแหวเลยที่เขาจะเลิก อยู่ๆ ก็บอกว่าครอบครัวเขารับไม่ได้ พอเลิกกันเราก็ก๊วยออกมาอยู่คนเดียวมาเช่าห้องอยู่ ตอนออกมาก็ขอเงินเขาแสนนึง เพราะเราไม่เหลือทรัพย์สินอะไรเลย เราเป็นคนทุ่มเทกับความรักมาก เพราะครอบครัวที่ผ่านมาของเรานั้นไม่ใช่เซฟโซน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส สำหรับเราเราหาเงินมาได้สร้างทรัพย์สินมาเท่าไรก็ยกให้เป็นชื่อของแฟนหมด เพราะเราอยากให้เขารู้ว่า เราก็สามารถเป็นผู้มี ชาติ”

“พอมาเช่าห้องอยู่คนเดียว เราก็อยู่แบบนั้นเฉยๆ ไม่ท งาน 2 ปี เพราะรู้สึกตัวเองไม่ปกติ เหมือนมีอะไรมาพาดจนเป็นก้อนความรู้สึกซาๆหนักๆ แบบใจเรามันไปแล้ว เคยคิดสั้นอยู่แต่ก็ไม่ได้ท ำ ตั้งใจเลยนะถ้าใช้เงินเก็บจนมันเป็นศูนย์เราท ำแม่ แล้วก็ใช้ชีวิตแบบประชดชีวิตอยู่ในห้องอย่างเดียว ไม่พูดคุยกับใคร จนมาถึงวันที่เงินหมด เลยตัดสินใจจบชีวิตวันนั้น แต่ท ำไม่ได้อีกนั่นแหละ”

“หลังจากวันนั้นก็ออกจากห้องเช่ามาแบบแบลงค์ ๆ เพราะมันไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าเขาแล้ว นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการออกมาไ้บ้านตั้งแต่นั้น

“ไ้บ้านช่วงแรกๆ เราก็นั่งอยู่ในจุดที่ไม่ค่อยมีคน ยังไม่ค่อยกล้าไปพูดคุยกับใคร สภาพเราก็เหมือนไม่ได้เร่ร่อน คนทั่วไปก็คงมองว่าเป็นคนมารอรถเมล์อะไรแบบนี้หรือเปล่า และเราก็ไม่รู้ต้องสื่อสารกับคนไ้บ้านยังไง ยังปรับตัวไม่ได้ แต่ก็โชคดีนะ พอไปนั่งก็มีลุงคนไ้บ้านมาพูดมาคุยดูเป็นมิตรดี คือจริงๆ แล้วคนไ้บ้านเขาเป็นคนจิตใจดีนะ ยิ่งพอเขาเห็นเราดูหน้าใหม่ หน้าไม่คุ้น เขาจะคอยมาถามสารทุกข์สุกดิบกับเรา”

“ที่เรายู้ออกจากสภาวะไ้บ้านมาจนถึงตอนนี้ได้นี้ก็มาจากค ำแนะนำของพวกเขานี้แหละ เริ่มตั้งแต่ควรไปอาบน้ำยั้งไปอาบน้ำที่ไหน คือเขาก็มองเราเป็นผู้หญิงคนนึงก็เป็นห่วงเรา แบบไปนอนตรงนี้แถวนี้ะเดี๋ยวลุงช่วยดูให้ กระเป๋าต้องนอนถอดไว้ตลอดนะ ควรไปนอนตรงหอศิลป์ดีกว่าตรงนั้นสว่าง ไม่น่ากลัวเท่าไร ปลอดภัย คน แต่สุดท้ายเขาก็ย ำกับเราเสมอนะ ว่าระวังยั้งไม้นก็ไม่ต้องกลัวอยู่ดี ให้ระวังพวกติดเหล้าเมายาไว้ เพราะมีเวลาพื้นหนักๆ มันก็ไม่เลือกหน้า เขาก็แนะนำ ำหากให้เราไปหางานตามปั้มน ำมันใหม่ที่พักอะไรแบบนี้จะดีกว่าปลอดภัยกว่า”

4.6.3 ป้าน้อย (**ขออนุญาตไม่ใส่ภาพเนื่องจากทางครอบครัวขอม่า**)

การเลือกป้าน้อยมานั้นถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างของคนไ้บ้านที่มีปัญหาเรื่องพื้นฐานครอบครัวและการศึกษา ถึงแม้เธอจะพยายามหางานมากมายท ำ แต่เพราะความไม่รู้หนังสือทำให้ไม่มีใครรับเข้าทำงานทำให้ป้าน้อยยังคงเป็นคนที่ยังติดอยู่ค ำ ‘คนไ้บ้าน’ และ ‘คนจนเมือง’ โดยที่เธอก็ยังพยายามหางานในแบบของตัวเอง แต่มันก็ยังคงไม่เพียงพอ

ป้าน้อยหญิงชราไ้บ้านวัย 77 ปีที่ในปัจจุบันเธอก็ยังคงไม่มีบ้านพักอาศัยอยู่และยังคงเป็นคนไ้บ้านมาอย่างยาวนานตั้งแต่ปี 2555 โดยเธอพักอาศัยหลับนอนอยู่ใต้สะพานแถวหลักสี่ซึ่งในปัจจุบันเธอได้ทำงานกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการจ้างวานฆ่าและยังคงเก็บของเก่าขายเพื่อประทังชีวิตของตัวเองแต่เธอก็มีความรู้สึกว่าชีวิตของตัวเองไม่มีทางเลือกและไม่สามารถก้าวไปไหนได้เลย“การเป็นคนไร้บ้านกับคนจนนะเหมือนกันหลายคนนอนกลางดินกินกลางทรายเพราะเราไม่รู้หนังสือ พอไปหางานหาใครเขาก็ไม่รับทา”“เวลาไปเก็บขวดก็เดินชีวิตตัวเองที่เป็นอยู่ตอนนี้มันคงทุเรศในสายตาคนอื่นแต่ทุเรศก็ต้องทนเพราะเราไม่มีเงิน”“เวลาเจ็บป่วยก็ทนเอาเงิน3000-4000จะไปทำอะไรไม่มีกินก็ทนเอา”“ถ้าเกิดใหม่หรือมีเงินเยอะๆก็ขอให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่านี้” 4.6 สถานที่ถ่ายท

การเลือกสถานที่ในการถ่ายท ภาพยนตร์สารคดี ข้าพเจ้าเลือกสถานที่โดยค ึ่งถึงความเหมาะสมกับความ เป็นอยู่ของคนไร้บ้านเป็นหลัก โดยให้สอดคล้องกับมุมภาพ และเรื่องราวของตัวละคร ความเป็นอยู่ หรือโลกที่เขาเคยอาศัยอยู่ ความเป็นธรรมชาติสมจริงของสภาพแวดล้อมของคนที่ต้องมานอนข้างถนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ตราฟที่สอง) **ข้าพเจ้าได้เปลี่ยนซบเจดจากงานคร่าวก่อนเนื่องจากเหตุสุดวิสัยด้วยการกลับไปค้นหาข้อมูลที่ข้าพเจ้าได้เคยสัมภาษณ์และตามติดชีวิตเอาไว้เมื่อครั้งต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้บ้าน ซึ่งส่งผลให้ภาพยนตร์สารคดีตราฟที่สองเรื่องนี้เป็นเรื่องส่วนตัวทั้งหมดเป็นคนไร้บ้าน และพวกเขาทุกคนก็ยังคงเป็นคนไร้บ้านอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลส่วนตัวซบเจดมีดังต่อไปนี้**

4.6.4 พี่น้อยหน้า (คนไร้บ้าน)

การเลือกพี่น้อยหน้ามานั้นถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างของคนไร้บ้านที่มีปัญหาเรื่องพื้นฐานครอบครัวและถึงแม้เธอครั้งหนึ่งเธอจะมีงานทำ แต่เพราะโควิด-19 ทำให้เธอต้องออกมาเร่ร่อนนอนข้างถนน และปรับตัวไปใช้ชีวิตเยี่ยงคนไร้บ้าน

ภาพที่ 4.4 พี่น้อยหน้า

พี่น้อยหน้า อายุ 52 ปี ที่ในปัจจุบันเธอก็ยังคงไม่มีบ้านพักอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่ง และยังคงเป็นคนไร้บ้านมาอย่างยาวนานตั้งแต่ที่โรคระบาดโควิด-19 เข้ามาในเมืองไทย ทำให้เธอที่เคยทำงานเป็นพนักงานเย็บผ้ามานานถึง 20 ปีต้องตกงาน และต้องมาอาศัยอยู่ข้างถนนราชด นินโดยที่ก่อนหน้านี้เธอไม่รู้จักแม้กระทั่ง ‘อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย’ มาก่อนเสียด้วยซ้ำ

ซึ่งในปัจจุบันเธอยังคงเป็นคนไร้บ้านอยู่และอาศัยอยู่ข้างถนนราชด นิน และอาศัยหลับนอนตามข้างถนนมา 2 ปีแล้ว โดยเธอยังบอกว่าการมานอนข้างถนนเป็นเรื่องที่ลำบากที่สุดในชีวิตเธอแล้ว

“ปลง ชีวิตไม่เคยลาบากขนาดนี้มาก่อน ตอนแรกก็สงสัยว่าเขานอนกันได้ยังไง พอต้องมาเป็นเองบ้างก็ต้องปรับตัวกันไป”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.5 น้ำเทียน (คนไร้บ้าน)

การเลือกพื่อน้ำเทียนมานั้นถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างของคนไร้บ้านที่เคยมีบ้านมีครอบครัวอยู่ แต่ตัวเองไม่กล้ากลับไปเพราะเนื่องจากตงงานในช่วงโรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา ทำให้ตัวเขามีความคิดว่าการกลับบ้านโดยที่ตัวเองทำอะไรเลยนั้นเป็นภาระของคนในครอบครัว จนสุดท้ายตัวเองก็ออกมาใช้ชีวิตเฉกเช่นคนไร้บ้านมาเป็นระยะเวลาถึง 2 ปีเต็ม

ภาพที่ 4.5 น้ำเทียน

น้ำเทียน อายุ 60 ปี ที่ในปัจจุบันตัวเขายังคงกลายเป็นคนไร้บ้านอยู่เนื่องจากตงงานเพราะร้านอาหารปิดในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา ทำให้ตัวเขาที่ไม่เงินค่าเช่าบ้านต้องออกมาใช้ชีวิตนอนอยู่ข้างถนนรายดามิน โดยที่เขาบอกว่าในช่วงแรกตัวเขาก็เหงา และมีความกังวลในการเป็นคนไร้บ้านแรกๆ แต่พอผ่านไปสักพักก็ชิน และตัวเองไม่กล้ากลับบ้านเพราะกลัวไปเป็นภาระคนที่บ้าน ซึ่งน้ำเทียนยังบอกว่าตัวเองนั้นคงใช้ชีวิตอยู่ในฐานะคนไร้บ้านอีกไม่นาน เพราะว่าถ้าออกไปจากจุดนี้ได้จะกลับไปอยู่กับน้องชาย

“อยู่อย่างงี้มันก็ล าบากถ้าเลือกได้ก็ไม่มีใครอยากเป็นคนไร้บ้านหรอก”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.6 พี่แ้ว (คนไร้บ้าน)

การเลือกพี่แ้วมานั้นถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างของคนมีบ้านที่มีครอบครัวมีลูกแล้วต้องมาตกงานในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา อีกทั้งยังประสบพบเจอกับความรุนแรงในครอบครัว ท าให้เธอไม่กล้ากลับไปหาลูกเพราะกลัวถูกท ร้ายจกสามี แต่อีกด้านเธอก็คิดถึงลูกแต่ไม่กล้ากลับไปเพราะคิดว่าตัวเองไม่มีคุณค่ามากพอที่กลับไปหาลูกได้ เพราะตัวเองไม่ได้ท างานจนกลายเป็นคนไร้บ้าน

ภาพที่ 4.6 พี่แ้ว

พี่แ้ว อายุ 55 ปี ปัจจุบันตกงานเนื่องจากโรคระบาดโควิด-19 เมื่อก่อนเธอเป็นพนักงานโรงงานรองเท้าที่ยูเนี่ยน เธอมาอาศัยอยู่ที่ถนนราชด าเนินได้เป็นเวลา 1 ปี ซึ่งเธอก็บอกไว้ว่าถ้าตัวเองมีงานท าเมื่อไรก็จะกลับไปเข้าบ้านอยู่ และการที่เธอกลายมาเป็นคนไร้บ้านก็ท าให้เธอเรียนรู้ว่าพวกเขาอาศัยอยู่ยังไง ตัวเธอในตอนนี้อาศัยอยู่ให้ได้เพื่อที่สักวันหนึ่งเธอจะกลับไปมีงานท า และมีบ้านเช่าอยู่ต่อไปในอนาคต

“เขาอยู่ยังไงเราก็ต้องอยู่ให้ได้ แต่เราไม่จมปลักอยู่อย่างงี้หรอก”

4.7 สถานที่ถ่ายทำ

การเลือกสถานที่ในการถ่ายทำ ภาพยนตร์สารคดี ข้าพเจ้าเลือกสถานที่โดยค ึ่งถึงความเหมาะสมกับความเป็นอยู่ของคนไร่บ้านเป็นหลัก โดยให้สอดคล้องกับภูมิภาพ และเรื่องราวของตัวละคร ความเป็นอยู่ หรือโลกที่เขาเคยอาศัยอยู่ ความเป็นธรรมชาติสมจริงของสภาพแวดล้อมของคนที่ต้องมานอนข้างถนน

4.7.1 ถนนราชดำเนินกลาง

ถ้าพูดถึงคนไร่บ้านสถานที่แห่งหนึ่งที่คนส่วนใหญ่มักนึกถึงเป็นอันดับแรก คงหนีไม่พ้น ถนนราชด านิน ที่มีประวัติเรื่องคนไร่บ้านมาอย่างยาวนานเคียงคู่กับสนามหลวงในอดีตที่ปัจจุบันไม่ได้เปิดให้คนไปนอนพักอาศัยได้เหมือนเมื่อก่อน ท ำให้คนส่วนใหญ่ที่กลายเป็นคนไร่บ้านจึงยกกันมานอนแถวถนนราชด านินกลาง แทน ซึ่งการมีอยู่ของสถานที่แห่งนี้จึงเป็นเตรียมเชื่อมต่อระหว่างคนธรรมดาทั่วไป และคนไร่บ้าน

ภาพที่ 4.7 ถนนราชด านินกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7.2 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

หากพูดถึงแลนด์มาร์ค คัดยูนอกเหนือจากถนนราชด นินกลางอีกหนึ่งสถานที่คงหนีไม่พ้น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่เปรียบเสมือนประตูทางเข้าสู่ าหรับคนทั่วไปที่จะได้เห็นคนไร้บ้าน การมีอยู่ของสถานที่แห่งนี้ภายในงานจึงกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของพื้นที่ และคนไร้บ้าน

ภาพที่ 4.8 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

4.7.3 ถนนข้าวสาร

ถนนข้าวสารเป็นสถานที่ที่คนไร้บ้านบางส่วนมักจะเข้าไปหลบนอนในยามวิกาลเพื่อหลบเลี่ยงจากเทศกิจในช่วงหลังเที่ยงคืน สถานที่แห่งนี้จึงกลายเป็นเหมือนอีกสถานที่แห่งหนึ่งที่คนทั่วไปจะสามารถพบเจอคนไร้บ้านได้ และเป็นสถานที่ที่คนไร้บ้านส่วนใหญ่มักใช้เป็นพื้นที่ในการเดินทางข้ามผ่านไปยั้งที่ต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.9 ถนนข้าวสาร

4.7.4 ตรอกสาเก

ตรอกสาเกเป็นอีกสถานที่แห่งหนึ่งเคียงคู่กับถนนราชด นินที่มักถูกผู้คนนึกถึงเป็นอันดับแรกๆ เพราะมันเป็นเหมือน ‘บ้าน’ ของคนไร้บ้านมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในช่วงโควิด-19 ระบาด ทำให้คนส่วนใหญ่ตกงานและกลายมาเป็นคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นในสังคมส่งผลให้ตรอกสาเกเป็นอีกสถานที่แห่งหนึ่งที่หลายคนสามารถพบเจอกับคนไร้บ้านได้

ภาพที่ 4.10 ตรอกสาเก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

กระบวนการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี (Production)

กระบวนการถ่ายทำ ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน ถึง วันที่ 20 พฤศจิกายน และตามติดชีวิตของซัฟเจคตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม ถึงวันที่ 12 ธันวาคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้ดังนี้

5.1 การบันทึกภาพและการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลคนไร้บ้าน

ภาพที่ 5.1 ภาพการบันทึกภาพและการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลคนไร้บ้าน

ภาพรวมของการบันทึกภาพและสัมภาษณ์เก็บข้อมูลคนไร้บ้าน : การบันทึกภาพและเก็บข้อมูลสัมภาษณ์นี้เป็นการถ่ายทำ ยากจะคาดเดาได้เนื่องจากคนไร้บ้านหลายคนไม่สะดวกใจที่จะให้สัมภาษณ์ หรือบางคนก็อาจให้สัมภาษณ์แต่ไม่ให้บันทึกภาพ นั่นเพราะพวกเขาส่วนใหญ่ล้วนมีความระมัดระวังตัวในการบอกเล่าเรื่องราวของตัวเองท ทำให้บางคนข้าพเจ้าต้องใช้เวลาค่อนข้างนานในการพูดคุยเพื่อค้นหาในสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ และคนไร้บ้านบางคนก็บกร่องเรื่องภาษาในการพูดคุยท ใ้บางสิ่งทีพวกเขาพูดออกมายากทีจะท ความเข้าใจได้ในบางครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาและการแก้ไข: เนื่องจากคนไร้บ้านหลายคนไม่อยากเล่าเรื่องของตัวเองในช่วงแรกท าให้ข้าพเจ้าต้องแก้ไข ปัญหาด้วยการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติรอบตัวของพวกเขาก่อนก่อนที่จะค่อยๆ พูดคุยเรื่องส่วนตัวของพวกเขา ซึ่งการกระทำ แบบนี้ก็สามารถละลายพฤติกรรมระหว่างตัวข้าพเจ้ากับผู้สัมภาษณ์ได้เป็นอย่างดี

5.2 การตามติดชีวิตขององค์ประธาน

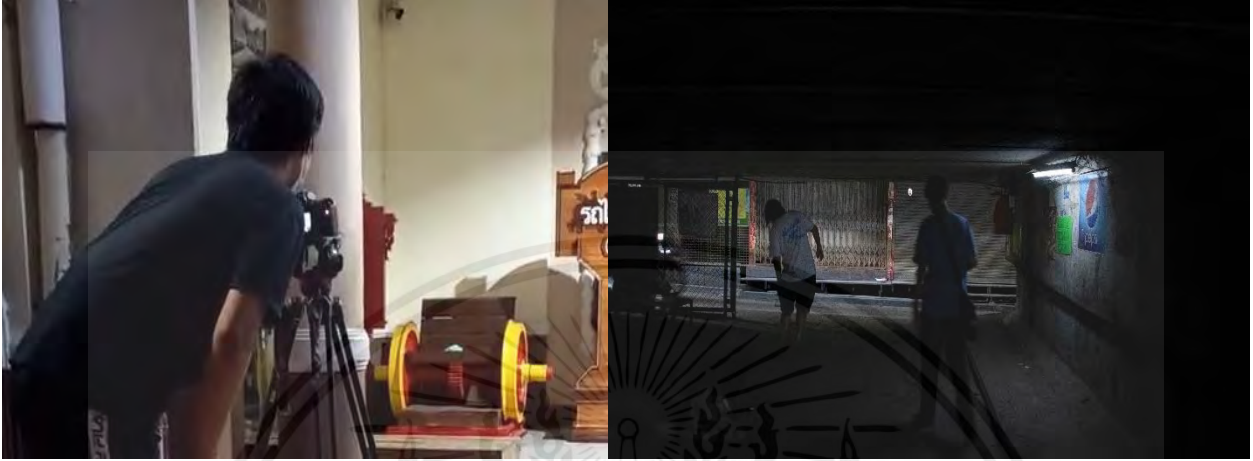
ภาพที่ 5.2 ภาพการตามติดชีวิตขององค์ประธาน

ภาพรวมของการตามติดชีวิตซบเจค: การถ่ายท าทตามติดชีวิตซบเจคนี้เป็นการถ่ายท าทที่ต้มมีความอดทนสูง และ ต้องท าทให้ซบเจครู้สึกไว้นื้อเชื้อใจในตัวข้าพเจ้า เพราะหากซบเจคไม่อนุญาตข้าพเจ้าก็คงไม่อาจบันทึกภาพความเป็นอยู่ของพวกเขาได้ นอกจากนี้การบันทึกภาพชีวิตของพวกเขาายังต้องท าทให้พวกเขารู้สึกเหมือนกับว่าข้าพเจ้า และทีมงานที่ช่วยบันทึกภาพไม่มีตัวตนอยู่ตรงนั้น เพราะถ้าหากพวกเขาคิดว่าข้าพเจ้าอยู่ตรงนั้นการถ่ายท าทตามติดชีวิตพวกเขาก็อาจมีความไม่เป็นธรรมชาติเกิดขึ้นได้

ปัญหาและการแก้ไข: บางช่วงซบเจคมีความกังวลเรื่องการบันทึกภาพของข้าพเจ้าในช่วงเวลาบางอย่างท าทให้พวกเขาขอข้าพเจ้าดูวิดีโอที่บันทึกไว้ว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้พูดคุยกับคนที่ข้าพเจ้าติดตามติดชีวิตอย่างจริงจัง เพื่อให้พวกเขารู้สึกว่าเจตนาของข้าพเจ้านั้นไม่ได้เลวร้ายแต่อย่างใด และข้าพเจ้ายังบอกกับซบเจคว่าถ้าหากพวกเขาไม่สะดวกใจที่จะให้ข้าพเจ้าเปิดเผยสิ่งใด พวกเขาสามารถบอกกล่าวกับข้าพเจ้าได้เลยโดยตรงไปตรงมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การถ่ายทำตามสถานที่ที่สอดคล้องกับคำบอกเล่าขององค์ประธาน

ภาพที่ 5.3 ภาพการถ่ายทำตามสถานที่ที่สอดคล้องกับคำบอกเล่าขององค์ประธาน

ภาพรวมของการถ่ายทำตามสถานที่ที่สอดคล้องกับคำบอกเล่าขององค์ประธาน: การถ่ายทำตามสถานที่ต่างๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับซบเจคนั้นจำเป็นต้องรอช่วงเวลาที่เหมาะสมในการถ่ายทำต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องคน เวลา และสถานที่ ซึ่งอาจเป็นสถานที่ส่วนตัวที่ไม่สามารถเข้าไปได้

ปัญหาและการแก้ไข: เนื่องจากเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการถ่ายทำ ทำให้การจัดทำอะไรต่างๆ นั้นเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าเพียงคนเดียว ทำให้การรับมือกับปัญหาผู้คนและสถานที่ที่มีความยากลำบากมากขึ้นกว่าการถ่ายทำมาก่อนนี้ ซึ่งข้าพเจ้าก็เลือกใช้วิธีการรอเวลาที่เหมาะสมในการถ่ายทำแทน

บทที่ 6

กระบวนการหลังการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี (Post-Production)

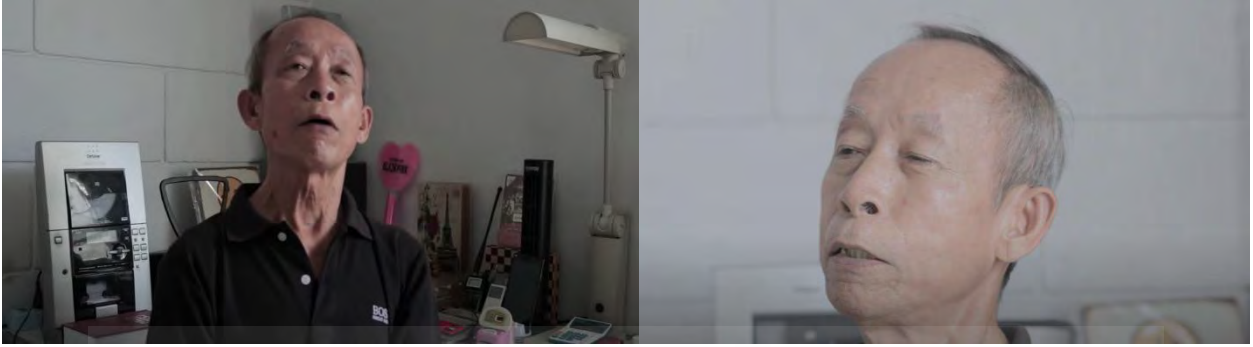
หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการถ่ายทำ และเก็บข้อมูลทั้งหมด ในขั้นตอนต่อไปข้าพเจ้าจึงได้ศึกษาฟุตบอลในด้านการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่ต้องการน าสนอ และนอกจากนั้นก็ได้ตรวจสอบไฟล์ฟุตบอลในส่วนของภาพต่างๆ เพื่อจัดเรียงให้เข้าหมวดหมู่เดียวกัน ในตราฟแรกกระบวนการถ่ายทำ มีกล้องทั้งหมด 2 ตัว และมีการถ่ายภาพการใช้ชีวิตต่างๆ ในปริมาณมาก การจัดเรียงให้อยู่โพลเดอร์ที่แยกหมวดหมู่จะท ให้หาภาพมาใช้ได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น และในส่วนของตราฟที่สอง ไฟล์และฟุตบอลภาพเกือบทั้งหมดในการสัมภาษณ์มีเพียงแค่กล้องตัวเดียวท ำให้ความหลากหลายเรื่องมูมภาพไม่ได้มีมากเท่าที่ควรนัก

โดยกระบวนการของขั้นตอนหลังการถ่ายทำ มีดังนี้

1. การล ำดับภาพและการเล่าเรื่อง
2. การเกรดสี
3. การท าสียง

6.1 การล ำดับภาพและการเล่าเรื่อง

ในขั้นแรกข้าพเจ้าในน าสฟุตบอลในด้านการสัมภาษณ์มาตัดเรียบเรียงเป็นเนื้อหาที่ต้องการก่อน เพราะการด ำเนินเรื่องของสารคดีถูกเล่าผ่านบทสัมภาษณ์ของซึบเจค โดยในตราฟแรกกระบวนการถ่ายทำ ำได้มีฉบับที่ภาพระหว่างสัมภาษณ์โดยกล้อง 2 ตัว ท ำให้ข้าพเจ้าสามารถตัดสลับได้ระหว่าง 2 ขนาดภาพได้ แต่พอเป็นตราฟที่สองท ำให้ภาพยนตร์สารคดีตราฟที่สองมีข้อ ำคคือ การสัมภาษณ์ทั้งหมดถูกถ่ายทำ ดัชขกล้องเพียงแค่ตัวเดียว

ภาพที่ 6.1 พุตเทจในการสัมภาษณ์กราฟแรก

ภาพที่ 6.2 พุตเทจในการสัมภาษณ์กราฟที่สอง

หลังจากที่ตัดต่อในส่วนของบทสัมภาษณ์แล้วนั้น มีหลายส่วนที่พอน มาตัดต่อแล้วบทสัมภาษณ์นั้นสามารถใส่ภาพ Insert และภาพนิ่งบางส่วนประกอบการเล่าเรื่องได้แต่บางบทสัมภาษณ์ก็เป็นฉากอารมณ์ที่ซบเจดก ลังเขกเล่าสู่ผู้ชมอยู่ซ้ำๆ เจ้าจึงต้องไตร่ตรองให้แน่ชัดว่าตรงไหนควรใส่และตรงไหนไม่ควรใส่แต่อย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

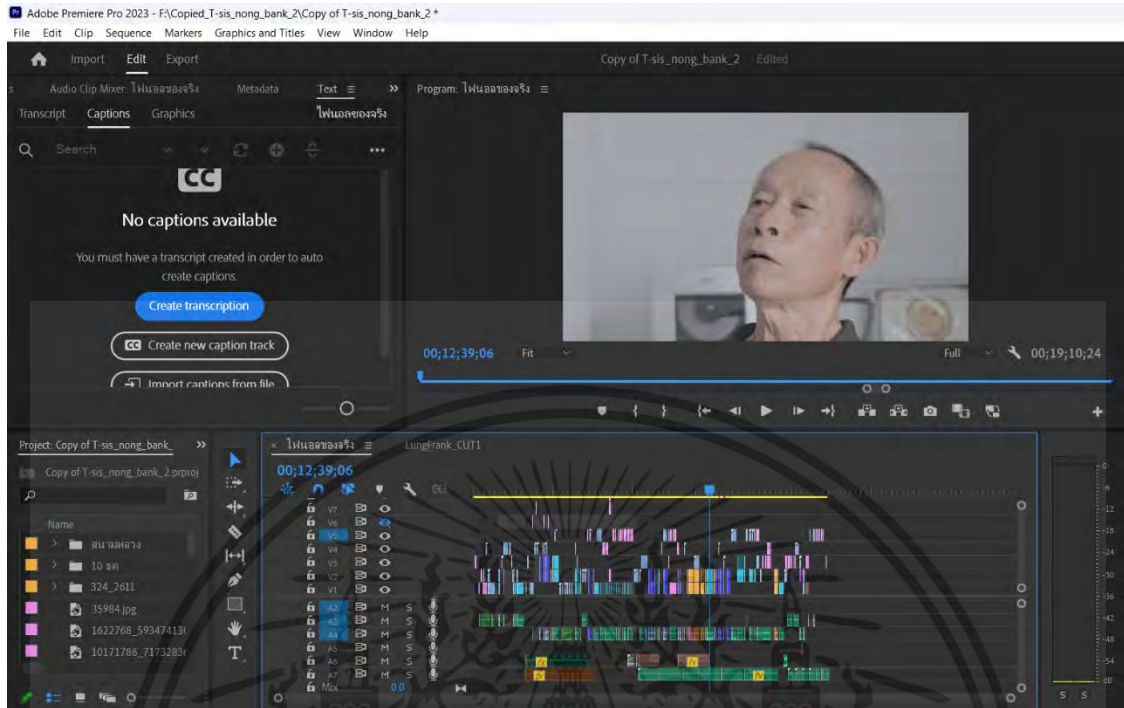
ภาพที่ 6.3 Insert การใช้ชีวิตในกราฟแรก

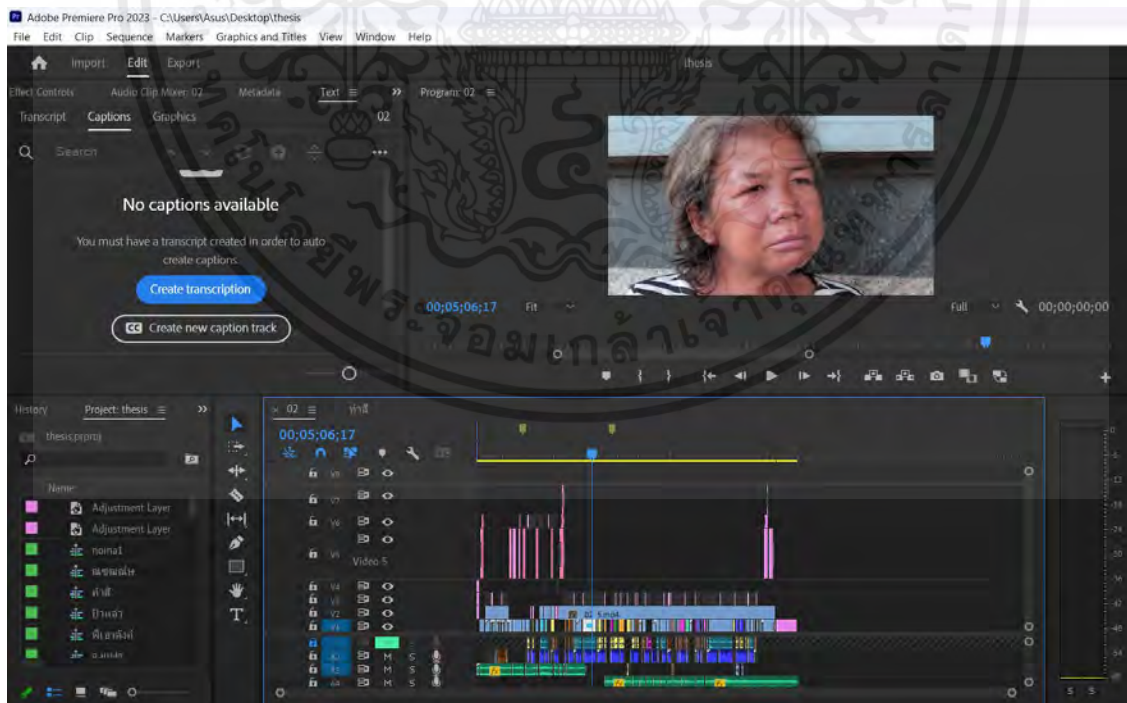
ภาพที่ 6.4 Insert การใช้ชีวิตในกราฟที่สอง

โดย Insert ภาพความเป็นอยู่ซ้ำเจ้าได้น มาแทรกแซะหว่างการสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักคือการสะท้อนความเป็นอยู่ของซบเจคง ถึงแม้ว่าภาพจะเกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์หรือภาพนั้นไม่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์แต่อยู่ในขอบเขตที่สามารถอุปมาแทนกันได้ก็ตาม รวมไปถึงภาพนิ่งเพื่อใช้เล่าเรื่องด้วยเช่นกัน เพื่อให้ภาพและบทสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกเช่นเดียวกันผู้เล่า โดยระหว่งการล ทั้บภาพซ้ำเจ้าพบว่าภาพที่บันทึกมามีความสั่นเล็กน้อยถึงมากปะปนกันไป ซึ่งซ้ำเจ้าได้เลือกช่วงของวิดีโอที่จะตัดออกมาให้มีความไหลลื่น อีกทั้งซ้ำเจ้ายังได้ใช้ Effect ในโปรแกรม Premiere Pro อย่าง Warp Stabilizer มาช่วยให้วิดีโอสั่นน้อยลงในเบื้องต้น หรือจะเป็นการปรับ Slow ตัววิดีโอเพื่อให้ภาพมีการสั่นน้อยลงและช่วยเพิ่มจังหวะพื้นที่ในการเล่าเรื่องอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.5 มุมการล าดับภาพขั้นสุดท้ายของกราฟแรก

ภาพที่ 6.6 มุมการล าดับภาพขั้นสุดท้ายของกราฟที่สอง

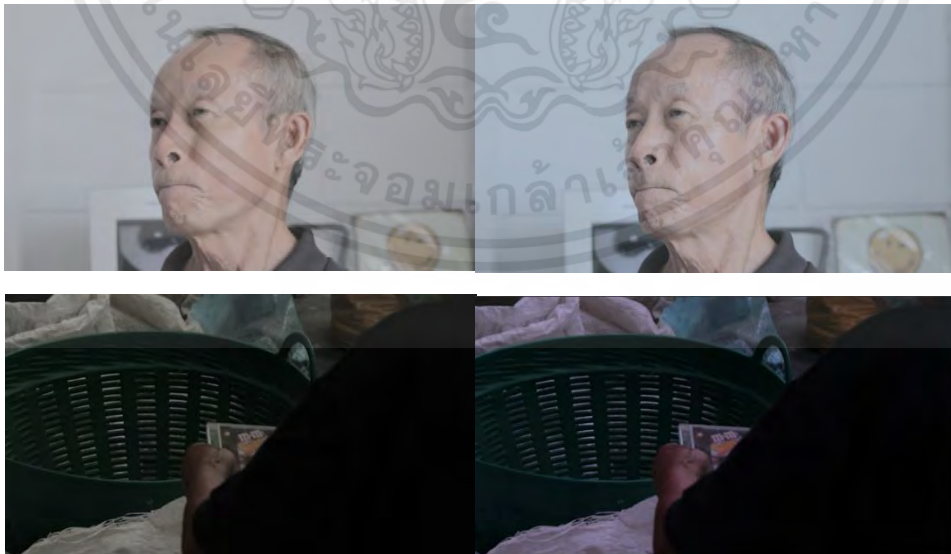
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการล ดับภาพหยาบ (Rough Cut) นั้นข้าพเจ้าได้ใช้เรื่องราวจากลำดับภาพของกราฟแรกเป็น ตัวน าเสนอเรื่องราว แต่หลังจากเสร็จสิ้นการล ดับภาพขั้นสุดท้ายในกราฟแรกไป ข้าพเจ้าได้รับรู้เหตุผลวิสัยที่ เกิดขึ้นจนต้องปรับเปลี่ยนซ้บเจคภายในเรื่องทั้งหมด ซึ่งจะเป็นปัญหาที่ข้าพเจ้าเจอในเวลาที่ไม่ถึง ข้าพเจ้าจึงได้กลับมาตั้งทบทวนว่าเหตุทั้งหมดที่ข้าพเจ้ามีและบันทึกมาทั้งหมดนั้นสามารถเล่าเรื่องอะไรได้ซึ่ง สุดท้ายแล้วแนวทางในการด าเนินเรีอราวของข้าพเจ้าก็ยังคงไม่ได้เปลี่ยนแปลงจากกราฟแรกแต่อย่างใด และยัง โฟกัสไปที่เหตุปัจจัยที่ท าให้พวกเขากลายเป็นคนไร้บ้านได้ชัดเจนขึ้นด้วย

6.2 การเกรดสี

หลังจากได้ปรับแก้ไขตั้งแต่การล ดับภาพแบบหยาบไปจนถึงการล ดับภาพในขั้นสุดท้ายเสร็จ ข้าพเจ้าได้เริ่มดูภาพรวมของภาพยนตร์ว่าควรเกรดสีไปในทิศทางไหน ซึ่งการที่ภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้เป็นสารคดี จึง เลือกที่จะเกรดสีให้ใกล้เคียงกับสีภาพที่ตรงตามที่ตาเราเห็นมากกว่าการเกรดสีให้เป็นแบบภาพยนตร์ที่ให้อารมณ์ ใดอารมณ์หนึ่ง

โดยในกราฟแรกสีของภาพที่ถ่ายออกมามีความแตกต่างกันเล็กน้อย เพราะใช้กล้อง 2 ตัว ถึงแม้ จะใช้ยี่ห้อและรุ่นเดียวกันแต่ก็ยังมี ความแตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อย แต่ในกราฟที่สองที่มีกล้องเพียงแค่ตัวเดียวท า ให้การเกรดสีง่ายขึ้นกว่ากราฟแรกพอสมควร เพราะด้วยความที่มีกล้องเพียงแค่ตัวเดียวท าให้เซ็ตติ้งของอุปกรณ์ ต่างๆ ไปในทิศทางเดียวกัน

ภาพที่ 6.7 ตัวอย่างภาพการเกรดสีในกราฟแรก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.8 ตัวอย่างภาพการเกรตสีในกราฟที่สอง

6.3 การทำเสียง

หลังจากที่ทำการเกรตสีเสร็จแล้วก็เข้าสู่การทำเสียง ซึ่งฉกส่วนใหญ่ในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีการถ่ายทำที่บริเวณริมถนนเป็นจำนวนมาก ทำให้มักจะมีเสียงรบกวนของรถที่สัญจรไปมาค่อนข้างดัง ข้าพเจ้าจึงต้องปรับ EQ เพื่อให้เสียงพูดของนักแสดงชัดเจน แต่ยังคงได้ยินเสียงบริเวณโดยรอบอยู่และในส่วนของ Soundtrack ข้าพเจ้าได้ดาวน์โหลดอย่างถูกลิขสิทธิ์จากเว็บไซต์ Epidemic Sound และสีไลน์กีตาร์ก็ได้ถูกนำมาอัปเดตขึ้นใหม่โดยมิตรสหายคนรู้จักของข้าพเจ้าเพื่อใช้ในการเล่าเรื่องเพื่อเสริมอารมณ์และจังหวะของภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้าพเจ้าในฐานะผู้ทำ งานต าแหน่งผู้ก ำกับในภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “บ้านไร่ฝัน” มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาการก ำกับในงานภาพยนตร์สารคดี โดยถ่ายถอดเรื่องราว และความรู้สึกผ่านความสัมพันธ์ระหว่างคนไร่ บ้าน เพื่อน าเสนอความจริงแก่ผู้ชมผ่านงานก ำกับในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ และเพื่อให้งานก ำกับสามารถสะท้อน ความจริง ความรู้สึกของคนไร่บ้าน และสิ่งที่พวกเขา กำลังเผชิญได้

จากการศึกษาการก ำกับภาพยนตร์สารคดี และคนไร่บ้าน ข้าพเจ้าพบว่า การน าเสนอภาพยนตร์ สารคดีนั้นต้องใช้สภาพแสง และองค์ประกอบของผู้คนรวมไปถึงสถานที่ที่มีความเป็นธรรมชาติของการอยู่อาศัย เกือบทั้งหมด เพื่อถ่ายถอดความจริง และความรู้สึกออกมาภายในงานก ำกับ แะการวางองค์ประกอบภาพที่ไม่ ต้องจัดวางมากจนเกินไป ให้มีความเป็นธรรมชาติ กลมกลืนไปกับบรรยากาศของผู้คน และการอยู่อาศัย โดยสิ่ง เหล่านี้ข้าพเจ้าได้น าความรู้จากการศึกษาภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับคนไร่บ้านในหลากหลายรูปแบบมาใช้กับ ภาพยนตร์เรื่องนี้

ข้าพเจ้าได้เข้าใจในการจับประเด็นการก ำกับภาพยนตร์สารคดีเพื่อสะท้อนชีวิตของคนไร่บ้าน ความรู้สึก และความเป็นอยู่ ผ่านงานก ำกับภาพยนตร์สารคดี โดยหยิบยกประเด็นเรื่องโควิด-19 และความไม่ แน่นนอนของชีวิตมาจัดองค์ประกอบในงานก ำกับภาพยนตร์สารคดีของข้าพเจ้า ทั้งในเรื่องของวิธีการน าเสนอความ เป็นอยู่ และความรู้สึกต่างๆ ที่ถูกน ามาใช้ในงานก ำกับภาพยนตร์สารคดี เพื่อถ่ายถอดอารมณ์ ความรู้สึกของตัว ละคร ผ่านงานภาพ ให้เกิดความรู้สึกที่เราต้องการจะสื่อแก่คนดู โดยใช้ทั้งความรู้ด้านศิลปะ และเทคนิค ควบคู่ไป ด้วยกันอย่างลงตัว

การถ่ายท ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้นั้น โดยภาพรวมแล้วออกมาเป็นที่น่าพึงพอใจ แม้จะมี ปัญหาและอุปสรรคมากมายทั้งในเรื่องการขอร่วมมือในการสัมภาษณ์ระหว่างตัวข้าพเจ้ากับคนไร่บ้าน การเข้าไป ถ่ายในตัวตามสถานที่ต่างๆ การจ ำกัดของทรัพยากร เวลา ทีมงาน การใช้เสียงในเวลาากลางคืน แสง และเหตุ สุดิวสัยที่คาดไม่ถึง แต่ด้วยการช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา ทีมงาน คนไร่บ้าน มูลนิธิกระจกเงา รวมถึงครอบครัวที่สนับสนุนในการออกก ำกับทรัพยากร จึงทำให้การถ่ายท ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ผ่านไปได้ด้วยดี แต่ ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการถ่ายท าและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุสุดิวสัยหลังการถ่ายท า ซึ่งเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องที่ข้าพเจ้าต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและน าชะสบบการณั้เหล่านี้ที่ข้าพเจ้าพบเจอน ำไปใช้ในกาช างนครั้งต่อๆ ไปในอนาคต เพื่อก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพ ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะของการทำศิลปนิพนธ์

1. ประเด็น และสารตั้งต้นของสารคดีเรื่องนี้

สารคดีเรื่องนี้ มุ่งเน้นไปที่ประเด็นของคนไร้บ้าน และอดีตคนไร้บ้าน จึงท ำให้ภายในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีน ำหนักเรื่อของคนไร้บ้านเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาและได้รับค ำแนะน จากอาจารย์ที่ปรึกษามาแล้ว จึงได้เปลี่ยนประเด็นหลักใหม่ มาเล่าเรื่องของคนไร้บ้านแทน โดยมีเรื่องความจริงชีวิต มุมมอง และประสบการณ์ของแต่ละคนในการด ำเนินเรื่องราว ซึ่งอาจจะท ำให้ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีเรื่องราวของชีวิตเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยสุดท้ายแล้ว ภาพยนตร์เรื่องนี้ตั้งใจใส่มุมมองคนไร้บ้านที่อยู่อาศัยข้างถนนมานาน และคนที่พึ่งเคยมีอยู่ได้ไม่กี่ปี ซึ่งสิ่งที่จะเล่าในเรื่อง คือ การให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิต ความล ำบาก แลสถานที่ที่คนเหล่านั้นใช้ชีวิต แม้สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่เคยดูและเห็นมาก่อนแล้ว แต่สุดท้ายแล้ว ข้าพเจ้าก็เชื่อเสมอว่าถ้าเลือกได้ไม่มีใครอยากมาเป็นคนไร้บ้าน นั่นคือเหตุผลว่า ไม่ข้าพเจ้าถึงท ำภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ อาจกล่าวได้ว่ามันอาจไม่ได้ให้ความแปลกใหม่อะไรกับคนดูมากมายนัก แต่มันท ำให้ข้าพเจ้าเข้าใจชีวิตของคนไร้บ้านมากขึ้น

2. กระบวนการเตรียมถ่ายทำ

ขั้นตอนการเตรียมงานสร้างนั้น มีความยาก ำบากพอสมควร เพราะทางทีมงานต้องเดินทางออกไปพูดคุยกับคนไร้บ้าน และมูลนิธิต่างๆ เพื่อท ำการฉีดยินรู้และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการถ่ายทำ ซึ่งท ำให้การทำงานในช่วงหาข้อมูล และออกไปพูดคุยกับคนไร้บ้านค่อนข้างเจออุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะความกลัวที่พวกเขามีต่อข้าพเจ้าและทีมงาน และการไม่ให้ความร่วมมือของพวกเขา รวมไปถึงข้าพเจ้าต้องใช้เวลาส่วนตัวในการลงไปพูดคุยกับคนไร้บ้านในสถานที่ต่างๆ เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์และได้เห็นของจริง ก่อนจะน ำมาช้ใช้ในงานก ำกับภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กระบวนการถ่ายทำ

เนื่องจากสถานที่ถ่ายทำ มีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นถนนราชดำเนิน ถนนข้าวสาร ตรอกสาเก อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย หรือกระทั่งบ้านของคนที่เคยเป็นคนไร้บ้าน ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการออกไปถ่ายทำ หลายวันติดต่อกัน นอกจากนี้ด้วยอุปกรณ์ที่มีอย่างจำกัดก็อาจทำให้ไม่สามารถถ่ายภาพบางแบบที่ข้าพเจ้าต้องการได้

4. กระบวนการหลังการถ่ายทำ

ในกระบวนการหลังการถ่ายทำ ข้าพเจ้าให้ความสำคัญ คำนึงกับเรื่องกรรล ด้ภาพที่ดีที่สุด เพราะต้องมึคัดเลือกฟุตเทจ นานมมากเพื่อกันหาคนที่เล่าเรื่องราวของคนไร้บ้านได้ดีที่สุด ซึ่งด้วยความยาวของฟุตเทจทั้งหมดที่รวมกันมากถึง 6 ชั่วโมง ทำให้กาตัดเลือกใครคนใดคนหนึ่งมาอยู่ภายในงานนั้นจึงเป็นเรื่องที่ยากมาก และย้งต้องค นึงถึงการเล่าเรื่องที่สมจริงมากที่สุด ซึ่งอาจส่งผลให้ฟุตเทจที่ใช้ประกอบการเล่าเรื่องนั้นมีความคลาดเคลื่อนของแสงและเวลาเนื่องจากไม่สามารถก าหนดได้ว่าตัวของคนเล่าเรื่องจะท ำอะไรหรือไปไหนในสถานการณ์เหล่านั้นตอนกัโมง ฉะนั้นกระบวนการหลังการถ่ายทำ จึงกลายเป็นส่วนที่ใช้เวลายาวนาน และมีการแก้ไขมากที่สุด

5. ปัญหาที่เกิดขึ้น

หลังจากผ่านพ้นกระบวนการต่างๆ ปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นจนท ำให้ข้าพเจ้าต้องเปลี่ยนซ้บเจคในงานทั้งหมด เพราะเนื่องจากการเสียชีวิตของ บ้าน้อย ซึ่งเป็นหนึ่งในซ้บเจคคนส ำคัญของข้าพเจ้า โดยข้าพเจ้าได้มีโอกาสพูดคุยกับพี่ชายคนโตที่ไม่ได้กลับบ้านมาดูแลบ้านน้อยเป็นเวลานานถึง 15 ปี ซึ่งเขาไม่ยอมให้เรื่องราวของแม่ต้องถูกน ำเสนอออกสู่สายตาคนอื่น เพราะแม่ของเขาได้เสียชีวิตและจากโลกนี้ไปอย่างสงบแล้ว ตัวของลูกชายคนโตนั้นจึงบอกกล่าวพูดคุยกับข้าพเจ้าว่าช่วยอย่า ำเสนอเรื่องราวของแม่เขาได้หรือไม่ ซึ่งแน่นอนว่าข้าพเจ้าเข้าใจเขาในฐานะคนเป็นลูกเช่นกัน เพราะข้าพเจ้าก็เป็นลูกเหมือนกัน และถ้าหากเรื่องราวความล ำบากของผู้เฒ่าแม่ถูกแพร่พรายหลังจากที่เธอพึ่งเสียชีวิตได้ไม่นานก็ดูเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยเหมาะสมเป็นอย่างยััง

ซึ่งข้าพเจ้าก็เข้าใจเหตุผลดังกล่าวเป็นอย่างดีจึงกลับมานั่งคิดวิเคราะห์ว่า ข้าพเจ้ายังพอมึหนทางในการน ำเสนอเรื่องราวของคนไร้บ้านอย่างไรบ้างจนสุดท้ายข้าพเจ้าก็ค้น ฟุตเทจทั้งหมดที่ได้ท ำการเก็บ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวบรวมในช่วงการค้นหาข้อมูลมาใช้อีกครั้ง ซึ่งข้าพเจ้าก็ค้นพบว่าปัจจัยหนึ่งที่คนไร้บ้านพบเจอในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาคือ เรื่องของสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตพวกเขาหลายคนจนกลายเป็นคนไร้บ้าน

ด้วยสาเหตุที่กล่าวไปข้างต้นจึงกลายเป็นว่าท าภาพยนตร์สารคดีตราฟที่สองของข้าพเจ้าถึงได้เปลี่ยนซบเจกทั้งหมด และโฟกัสไปที่คนที่กลายเป็นคนไร้บ้านเนื่องจากโรคระบาดโควิด-19 ชีวิตที่เปลี่ยนไป ความรู้สึก ความเข้าใจ รวมไปถึงการเอาตัวรอดของพวกเขาในภาพยนตร์สารคดีตัวนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

จิรเดช โอภาสพันธุ์วงศ์. (2018). บุญเลิศ วิเศษปรีชา ชายผู้ท าควมเข้าใจคนไร้บ้านด้วยการไปเป็นคนไร้บ้านที่ มะนิลา 14 เดือน

เข้าถึงได้จาก : <https://readthecloud.co/boonlert-homeless/>

พิชญาพร โพธิสง่า. (2022). คนไร้บ้าน : ชีวิตดี ๆ ในที่สาธารณะ

เข้าถึงได้จาก : <https://theactive.net/read/community-homeless-health/>

อนรรฆ พิทักษ์ธานิน. (2018). ‘คนไร้บ้าน’ ภาพสะท้อนความเหลื่อมล้ำของไทย

เข้าถึงได้จาก : <https://www.chula.ac.th/cuinside/15373/>

Pitsuwan, Kalil. (2018). ‘โลกของคนไร้บ้าน’ ว่าด้วยชนชั้นและการพิสูจน์ความเป็นตัวเองต่อสังคม

เข้าถึงได้จาก : <https://thematter.co/thinkers/homeless-world/51863>

ThaiQuote. (8 กรกฎาคม 2020). จ้างวานฆ่า “คนไร้บ้าน” งานและโอกาสอันน้อยนิด ที่ก่อสังคมนให้กลมเกลียว

เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaiquote.org/content/239197>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อทีมงาน

ผู้กำกับ วิชาปณั หมุดิษฐกุล / บันทึกภาพ พุทธิภูมิ สุจารีกุล

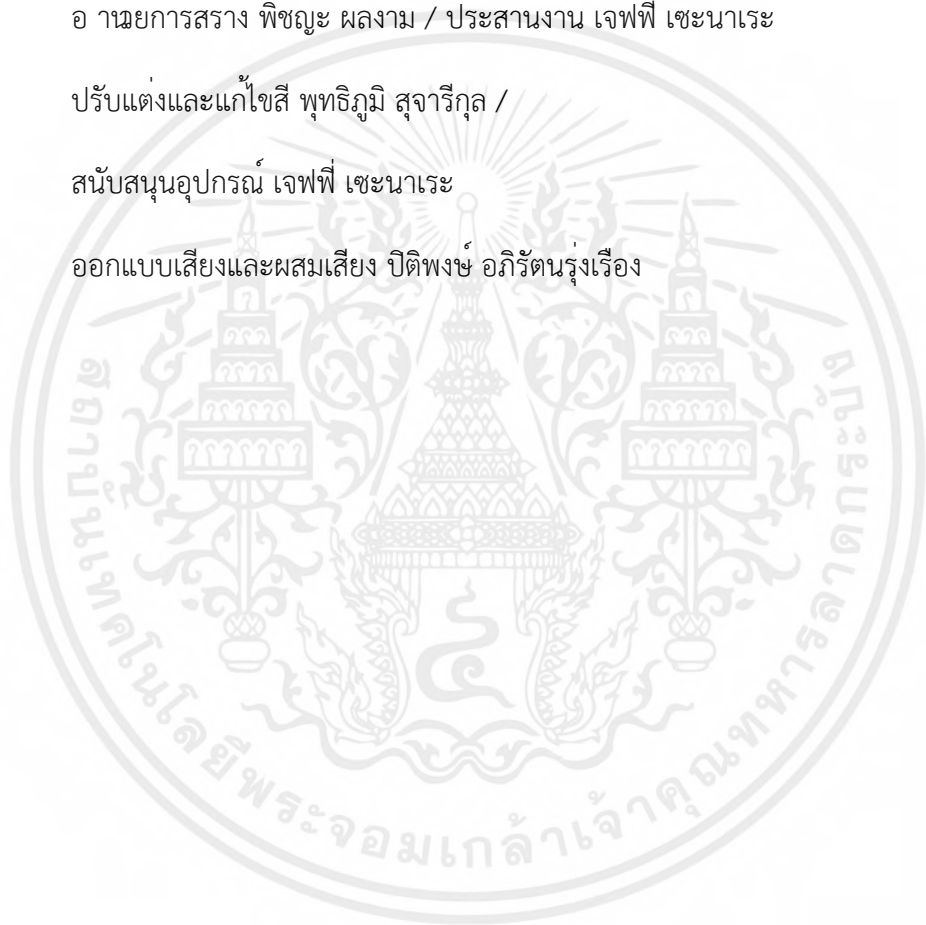
บันทึกเสียง ปิติพงษ์ อภิรัตน์รุ่งเรือง / ลาดับภาพ อัศวิน สิ้นธิพงษ์

อำนวยการสร้าง พิชญะ ผลงาม / ประสานงาน เจฟพี เซนะนาเร

ปรับแต่งและแก้ไขสี พุทธิภูมิ สุจารีกุล /

สนับสนุนอุปกรณ์ เจฟพี เซนะนาเร

ออกแบบเสียงและผสมเสียง ปิติพงษ์ อภิรัตน์รุ่งเรือง

Poster

อยู่อย่างนี้มันลำบาก

ไม่ได้ทำหลายปีแล้วตั้งแต่โควิด

ได้มา 150 จะเหลือนิรไปอย่างไร

ตอนนี้ยังไม่รู้ว่าประชาธิปไตยอยู่ตรงไหน

สักวันต้องมึงงาทำ อะไรงามันต้องดีขึ้น

บ้านไร่ฝัน

มงคล คำเกตุ ธัญพร ขวัญอ่อน นัยนา พรศักดิ์

ภาพยนตร์โดย กษาปณ์ ชาญดิษฐกุล บันทึกภาพโดย พุทธิภูมิ สุจารีกุล

ลำดับภาพโดย อัครวิน สินธิพงษ์ บันทึกเสียงโดย ปิติพงษ์ อภิรัตนรุ่งเรือง

EMTS
Film &
Digital
Media
KMITL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	กษาปณ์ หาญดิฐกุล
วัน เดือน ปีเกิด	23 เมษายน 2542 จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ที่อยู่	49/431 หมู่บ้านสัมมากรนิมิตรใหม่ ถนนนิมิตรใหม่ เขตคลองสามวา แขวงสามวาตะวันออก กรุงเทพฯ 10510 โทร 092-250-6431
ประวัติการศึกษา	
2560	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
2566	ระดับปริญญาตรีศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สาขาภาพยนตร์และดิจิทัล มีเดีย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ประสบการณ์การทำงาน	
2565	ฝึกงานกับ THE STANDARD POP ในตำแหน่ง Content Creator and Writer
2565-2566	Freelance Content Creator and Writer ภาพยนตร์ที่ THE STANDARD POP
2566	สัมภาษณ์พิเศษกับผู้กำกับเกาหลี Park Chan-wook เจ้าของผลงานชื่อดังอย่าง Old Boy (2003), The Handmaiden (2016) และล่าสุด Decision to Leave (2022)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้